

126

Oktober 2019

DISKULOGEN

Händelser och nyheter från Släktforskar dagarna i Borås

- Disgen-tips • Två dagar om Bureätten • Emanuel var ångbåtskapten i Kongo • Ge ut en egen släktbok

Innehåll

Ledaren	3
Kort & Gott	4
Släktforskardagarna	5
Riksstämman	6
Invigning och mäss	7
Präster och kyrkan	9
Banketten	11
Hungerår och källkritik	12
Ångbåtskapten i Kongo	14
Disgen-tips	16
DNA-krönika	19
Från idé till släktbok	22
Släktforskningens vagga	29
Hagelstorm 1781	35
Avlidna Dis-medlemmar	35
Nya böcker	37
Insändare	38
Dis medlemsbutik	39
Funktionärer	40
Regionföreningarna	42

Foto: Hans Bjernevik

VI **VISADE** appen "Släkten" på Släktforskar dagarna men hela systemet är (när detta skrivs i slutet av september) inte helt moget att släppas ut till Dis medlemmar. Det blir lite senare i höst. Istället kommer det nu en uppdatering med rättning av ett par irriterande fel i Disgen 2019.

I förra numret bad vi om tips på *ny verksamhetsledare* och det fick önskat resultat, för ett par medlemmar kände sig tilltalade och tipsade om sig själva. Vi har pratat närmare med dessa mycket trevliga och kompetenta personer, och rekryteringsprocessen pågår alltså.

Nya Disbyt har varit ute och luftat sig ett tag och eftersom inga katastrofala saker hänt kommer vi snart att ta nästa steg och låta Nya Disbyt att vara standardvalet medan "Disbyt Classic" finns tillgängligt tills vidare om man gör ett särskilt val på webbsidan.

Diskulogen är ju idag en tryckt tidning som skickas till alla medlemmar. Alla nummer finns också tillgängliga på webben som pdf-tidning. Runt omkring oss blir det allt vanligare att skicka ut medlemstidningar och andra tidningar enbart som pdf eller liknande. Det sparar mycket naturresurser för tryckning och distribution.

Även Dis kommer nu att erbjuda medlemmarna att frivilligt avstå från papperstidningen och enbart läsa den elektroniska utgåvan. Vi har nog nämnt detta tidigare men nu blir det snart verklighet. Jag vill betona att det är alldeles frivilligt att avstå från papperstidningen. Ni som föredrar tidningen på papper kommer att få den på det viset även i fortsättningen. Däremot – ni som är trötta på tidningsbuntar som växer över huvudet och till sist måste transporteras bort och slängas, kan välja att enbart läsa Diskulogen på webben i fortsättningen.

Daniel Berglund
Ordförande

Diskulogen med Släktforskar nytt

är medlemstidningen för Föreningen Dis: Föreningen för datorhjälp i släktforskningen.

KONTAKT & AVGIFT
Föreningen Dis
Gamla Linköping
582 46 Linköping
Telefon: 013-149 043
dis@dis.se, www.dis.se
Medlemsavgift:
190 kr per kalenderår.
Familjemedlem:
95 kr per kalenderår.

KANSLI & FORSKARSTUGA
Hovslagaregatan 3
Gamla Linköping
Öppet måndag-torsdag kl 9-16.
Kansliet har lunchstängt
kl 12-13.
Telefontid:
Måndag-torsdag kl 9-15.
Ring gärna innan besök!

KANSLISTER
Marie Andersson
Helena Carlsson

REDAKTÖR
Anna Linder,
diskulogen@dis.se
Burliden 7, 937 92 Burträsk
070-2294804

ANNONSERING
Kontakta redaktör
Anna Linder

ANSVARIG UTGIVARE
Daniel Berglund

LÖSNUMMERPRIS: 30 kr

UPPLAGA: 21 000 exemplar

ISSN: 1101-3826

UTGIVNING: 4 gånger per år

TRYCK: Sandvikens Tryckeri

Bli medlem via Dis webbshop, shop.dis.se, eller kontakta Dis kansli.
Adressändring anmäls via vår självservice, www.dis.se/adress, eller till Dis kansli.
Information om hur Dis hanterar dina personuppgifter hittar du på www.dis.se/personuppgifter.

Kort & Gott

Norska skottar

En ny DNA-studie visar att en stor andel av invånarna i norra Skottland har anor i västra delarna av Norge, till exempel Sogn og Fjordane och Hordaland. Man såg även att många av de tidiga bosättarna på Island kom från norra Skottland och norra Irland.

www.blog.eogn.com
www.medicalxpress.com

Bra skanner-app

Webbplatsen Wirecutter kom fram till att Adobe Scan är den bästa skanner-appen, och den är dessutom gratis. Adobe Scan är en enklare app som inte ger så många val. Om man behöver fler inställningsmöjligheter och arbetar med Microsoft Office rekommenderas appen Microsoft Office Lens.

www.blog.eogn.com
www.thewirecutter.com

Fler digitala böcker

Upphovsrätten har gått ur för många äldre böcker och de kan finnas som fria e-böcker bland annat på webbplatserna Projekt Runeberg, www.runeberg.org, Projekt Gutenberg, www.gutenberg.org, HathiTrust, www.hathitrust.org och Standard Ebooks, www.standardebbooks.org.

www.blog.eogn.com

Falska program-uppdateringar

OM DET poppar upp rutor på din dator om att Google Chrome, Mozilla Firefox, Microsoft Edge eller Adobe Flash Player behöver uppdateras kan det vara ett försök att installera skadlig kod på din dator. För att minska risken att bli lurad bör du därför bara göra uppdateringar inifrån berört program.

www.idg.se

Fler döda än levande

Enligt en studie kommer det om 50 år vara fler döda än levande personer representerade på Facebook. Facebook är ett viktigt arkiv över mänskligt beteende under 2000-talet och den sparade informationen kommer att vara intressant för framtidens människor.

www.svt.se

Släktforskardagarna Borås 2019

sid 5-13

Foto: Mats J Larsson

Riksstämman.

Släktforskarförbundets riksstämman

LIKSOM DE senaste åren höll Sveriges Släktforskarförbund sin riksstämman på fredagen före Släktforskarveckan. Stämman ägde rum i Caroli kyrka i Borås. Till stämman hade 129 ombud från 78 föreningar infunnit sig.

Verksamhetsberättelsen behandlades efter föredragning av Erland Ringborg. Han uppehöll sig kort vid minskningen av antalet medlemmar, cirka 3 procent jämfört med föregående år. 163 medlemsföreningar och 68 000 individuella medlemskap fanns i förbundet vid 2018 års slut. Samtidigt hade cirka 40 procent av medlemsföreningarna ökat sitt medlemsantal.

Förbundets kanslichef Johanna Schillerström föredrog förvaltningsberättelsen för 2018. Hon berättade bland annat att försäljningen av Sveriges dödbok version 7 hade vida överträffat prognosen och var den största orsaken till att årets resultat blivit betydligt bättre än förväntat. Båda berättelserna lades med godkännande till handlingarna.

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 2018. Stämman behandlade flerårsplanen för verksamhet och ekonomi. Önskemål fanns om att ordningen med samrådskonferens mellan riks-

stämmorna skulle återinföras. Daniel Berglund, Dis, menade att föreningarna borde kunna stå för en större del av finansiering än hittills och Rolf Lusth, Dis-Mitt, menade att förbundet borde pröva möjligheten att använda internet för samrådskonferensen. Stämman beslutade att uppdraga åt förbundsstyrelsen att se över förslaget till flerårsplan och möjligheterna att anordna samrådskonferenser utifrån stämman diskussion.

Avgiften för medlemsföreningarna under 2020 fastställdes enligt styrelsens förslag till 20 kr per medlem, en höjning med 4 kr.

Till stämman hade lämnats fyra motioner. Den första motionen om ökat lobbyarbete resulterade i att styrelsen får i uppdrag att i större omfattning prioritera påverkansarbete gentemot beslutsfattare på olika nivåer. Den andra motionen om att arbeta för att öka Riksarkivets digitalisering av arkivmaterial bifölls med tillägget att styrelsen verkar för att förbundets förslag av vad vi önskar att Riksarkivet ska digitalisera, ska dokumenteras och följas upp. Den tredje motionen om avtal för att tillhandahålla telefonkonferens-tjänster avslogs då det redan finns företag som tillhandahåller telefonkon-

ferenstjänster kostnadsfritt. Den sista motionen handlade om namn i Anbytarforum. Våren 2018 byttes i Anbytarforum skribenternas verkliga namn mot användarnamn, men nu föreslogs att förbundet går tillbaka till att skribentens verkliga namn ska synas i Anbytarforum. Efter en längre diskussion om för- och nackdelar med att man som släktforskare står med namn eller med anonymt användarnamn bifölls motionen efter votering.

Så följde valen. Stämman hade först att ta ställning till antalet ledamöter i förbundsstyrelsen. På valberedningens förslag beslöt stämman att förbundsstyrelsen ska ha åtta ledamöter utöver ordföranden, d.v.s. oförändrat antal. Till nya ledamöter i förbundsstyrelsen omvaldes för perioden 2019–2021 Kerstin (Chris) Bingefors, Vadstena, Roger Lönnebjör, Dalby, Carina Strömberg, Frösön samt nyvaldes Bertil Sundin, Gnarp.

Stämman beslöt efter förslag av valberedningen om oförändrade ersättningar för förbundsstyrelsens ledamöter.

Därmed avslutades årsstämmen och Erland Ringborg tackade stämmoderförföranden Per-Olof Höög för god klubbledning. ▣

Invigningstalare Helge Skoog.

Mats J Larsson
mats@dis-syd.se

Kerstin Bjernevik
kerstin.bjernevik@bredband.net

Ted Rosvall föreläser.

Invigning och mäs

S **LÄKTFORSKARDAGARNA 2019** anordnades i Borås Kongress helgen den 24-25 augusti. Dagarna arrangerades av Borås Släktforskare. Invigningen ägde rum i Kongressalen.

Under tiden åskådarna bänkade sig i lokalen konserterade Borås Saxofonkvartett vackert och spelade naturligtvis bland annat "Borås, Borås". På slaget nio hälsades den fulltaliga publiken välkommen till spännande och lärorika dagar i Borås av Lars Tengling, nybliven ordförande i Borås Släktforskare. Han uppehöll sig i inledningsanförandet vid temat för årets evenemang Kyrkans skatter. Det finns omkring 500 medeltida kyrkor i Västergötland så nog finns det gott om skatter. Skara är biskopsdöme sedan 1000-talet.

Sedan kom det en knalle knallande in på scenen. Knallen visade sig vara Borås kommunfullmäktiges ordförande Per-Olof Höög. Han berättade om knallarnas historia och att Gustav II Adolf gett knallarna tillstånd till försäljning, något som borgarna i städerna ogillade då de ville behålla sin ensamrätt på att sälja. Vid den tiden uppstod på Rya åsar staden Borås. Så blev det skådespelaren Helge Skoogs tur på scenen. Han påstod att han stammade från Karl Knutsson Bonde

och minsann var syssling med släktforskarförbundets ordförande Erland Ringborg.

Helge levde sina första 20 år i Borås när hans pappa var borgmästare. Helge berättade om sina upplevelser i och av staden och saxofonkvartetten avrundade hans invigningstal.

Helge efterträddes av Erland Ringborg som passade på att sända en tacksam tanke till de frivilliga krafter som dokumenterar landets gravar och kyrkogårdar. Han informerade åhörarna om sina utgångspunkter som expert i Arkivutredningen som ska vara klar i november. NAD (den nationella databasen) måste utvecklas och göras mer lättillgänglig och material som efterfrågas är viktigt att digitalisera, men det krävs en prioriteringsordning för digitaliseringsarbetet.

Därpå överraskade Viktoria Jonasson från värdforeningen genom att ge Per-Olof Höög och Helge Skoog antavlor.

Mässan

Släktforskdagarna är årets stora begivenhet för oss släktforskare. Där finns allt man kan önska sig inom släktforskning och alla årets nyheter presenteras av utställande företag och föreningar.

Bland nyheterna märktes bland annat ArkivDigitals uppdatering av databasen "Födda, delar av Sverige" samt deras nya lärobok "Släktforskning på riktigt". Släktforskarförbundet har fyra nya handböcker, nämligen "Kom igång med din släktforskning", "Från DNA-test till släktträd", "Släktforska utanför Norden" och "Släktforska i städer". De hade även "Sveriges dödbok 7" till försäljning.

Genealogiska föreningen (GF) sålde ett usb med "Sveriges Herdaminne, v 1" innehållande de äldsta herdaminnena för Skara, Karlstad, Linköpings, Härnösands och Lunds stift.

Lantmäteriets nyheter var bland annat att det i september blir möjligt att beställa en bild-fil (tiff) av härads-ekonomiska kartan i gratistjänsten Historiska kartor. Generalstabskartan, som upprättades åren 1827-1971 för hela Sverige, blir öppna data. Generalstabskartan redovisar översiktlig markanvändning, bebyggelse, kommunikationer och naturlandskapet med höjdförhållanden.

Montrarna var uppdelade på tre våningar i kongressbyggnaden. Det innebar att det snart blev ganska trångt i trapphallar, trappor och gångar mellan montrarna när de intresserade besökande vällde in på mässan.

Samtal i Dis monter.

Foto: Hans Bjernevik

Elisabeth Leek visar vägen.

Foto: Hans Bjernevik

Föredragen hölls i tre lokaler på andra, tredje och femte våningarna. De som önskade höra föredragen hade också att använda samma trappor – både för in- och utpassering. Då blev trängseln i trappor och gångar än större. Det fanns hissar som gick i skytteltrafik, men de förslog inte alltid.

Mässkatalogen, som i år var gratis, innehöll utmärkta kartor över vad som fanns var i mässlokalen. Men det var ändå svårt att orientera i lokaliteterna, eftersom den ordinarie skyltningen i lokalerna inte var anpassad till just släktforskar dagarna och så många besökare. Arrangörerna försökte avhjälpa problemet genom att ha många funktionärer i limegröna tröjor att hjälpa besökarna till rätta.

Under lördagen och söndagen kunde besökarna bevista 29 föredrag på mässan, varav några gavs båda dagarna. Föredragen var 45 minuter långa och några av dem följdes av en frågestund i cafeterian på bottenvåningen. Det föreföll som om de flesta intresserade fick plats på föredragen tack vare att föreläsningssalarna var väl tilltagna. Köerna för förköp och för intresserade hölls åtskilda genom skyltar och det verkade fungera väl.

De utställande företagen var de vanliga och väntade. De stora drakarna fanns på plats som Ancestry, ArkivDigital, FamilySearch, FamilyTreeDNA och My Heritage. Flera arkiv och statliga myndigheter fanns också representerade som Kungliga Biblioteket, Institutet för språk och folkminnen, Lantmäteriet, Riksan-

tikvarieämbetet, Riksarkivet och Riksdagsbiblioteket. Släktforskarförbundet hade en stor monter och flera av landets lokala och regionala släktforskarföreningar och specialföreningar hade montrar. Borås släktforskare, arrangörerna, fanns givetvis på plats och så även nästa års arrangörer, Skövde Släktforskarförening. Det fanns även utländska utställare på plats i Borås, Finlands Släkthistoriska Förening, Tyska arbetsgruppens Genealogiska förening, Vasa Orden av Amerika och Ålands Emigrantinstitut. Flera utställare visade sina databaser såsom Centrala Soldatregistret, EmiWeb och Föreningen Släktdata. Där fanns bokförlag och tidningar, företag som illustrerar släkträd och där fanns Riddarhuset med mera. Alla var där. Varje besökare kunde säkert, trots trängseln, hitta något som föll dem på läppen.

Föreningen Dis hade en bra placerad monter på bottenvåningen. Där jobbade cirka 50 Dis-medlemmar i skift. Bemanningen sköttes av kanslipersonalen, ledamöter av Dis styrelse och frivilliga från Dis regioner, som vanligt under ledning av Dis sekreterare Elisabeth Leek och föreningens verksamhetsledare Christer Gustavsson. Elisabeth, som alltid kallas Trollet, svarade som vanligt på ett utomordentligt sätt för hotellinkvartering, inpasseringskort samt lunch- och middagsbiljetter åt våra funktionärer.

I Dis monter fanns, utöver försäljning som sköttes av kansliet, sex stationer där Dis produkter demonstre-

rades. Det var tre bord med Disgen samt ett vardera med Dispos, Disbyt och kartor. Som vanligt hade vi inkastare som visade intresserade till rätt station eller till kansliet för inköp. Som komplement till demonstrationsstationerna fanns i montern en föreläsningssal som gav sex halvtimmesföredrag på lördagen och fem på söndagen. Föreläsningarna som hölls var Genvägen till kyrkböckerna med Håkan Johansson, Matchningsverktyget Disbyt med Charlotte Börjesson, Disgen 2019 med Patrik Hansson, Disgen och appen Släkten med Christer Gustavsson, Kartfunktionen i Disgen med Tor-Leif Björklund, Släktforska med kartor samt Hembygdsforska med kartor båda med Karl-Ingvar Ångström. Sammanlagt drygt 280 intresserade besökte de elva föredragen.

Vid sin demonstration av appen Släkten berättade Christer Gustavsson att den för närvarande betatestas och beräknas kunna lanseras under senare delen av hösten till alla som har köpt Disgen 2019. Försäljningen av Dis produkter och medlemskap i föreningen inbringade 57 650 kr. Vi fick 21 nya medlemmar i föreningen och 20 nya medlemmar i regionföreningarna. 32 böcker och hela 70 dvd eller usb med kartor såldes. Vad beträffar Disgen såldes 19 fullversioner och dessutom 140 uppdateringar. ▣

Präster och kyrkan

Foto: Hans Björnevik

Prästen Folke Elbornsson.

FÖREDRAGSHÅLLAREN GUNNAR Wetterberg, mest känd som historiker i panelen för SVT:s Fråga Lund, höll föredrag om präster.

Med reformationen uppstod en ny klass - prästerna. Under den katolska tiden var prästerna oftast adelns söner, de som inte skulle ärva titlar och gods. Prästerna fick då inte förmera sig, som Gunnar uttryckte det. Det gällde i princip, men det kunde hända att präster var både gifta och barnafäder. Celibatet infördes först under 1300-talet. I källorna omtalades att ärkebiskop Eskil i Lund (1100–1182) hade dottersöner, ett exempel på en gift kyrkans tjänare.

Att vara präst innebar ett informationsövertag i alla maktkamper som förekom.

De första adelsmännen i Sverige var "förgyllda bondlurkar" enligt Gunnar. Den andre sonen skickades i sinom tid till exempelvis Linköping för att gå i katedralskola för att så småningom utbildas till präst. Att bli präst blev en entrébiljett till makten - en ordning som fick ett abrupt slut med reformationen.

Mycket få adelssöner blev präster efter reformationen. Det började inte förekomma igen förrän på 1700-talet.

I den lutherska kyrkan är det framför allt välbärgade bönder som kan sätta sina söner i prästutbildning efter reformationen. Det pågår ända fram till början av 1800-talet innan det fastställs en ordning för examinering av präster. De blivande präststudenterna började med att läsa teologi, men fortsatte sedan med andra ämnen. Prästycket var betydligt lönsammare än att vara akademisk lärare.

Det var väsentligt annorlunda att vara präst i Skåne i förhållande till resten av landet. Den skånska adeln, men även prästerskapet, fick behålla sina tidigare danska privilegier efter det att Skåne blivit svenskt 1658. Ända in på början av 1900-talet var det förmånligare att arbeta som präst i Skåne än i övriga landet.

Husförhör

Prästen Folke Elbornsson höll ett gammaldags husförhör. Folke uppträdde i prästrock med prästkrage av äldre snitt och hälsade publiken välkomna till husförhöret.

Kyrkolag från 1686 instiftades av Karl XI och i den ålades landets präster att varje höst besöka alla rotar i församlingen. Alla invånare i församlingen var skyldiga att delta i husförhören. Uteblev man utdömdes det

straff. Första resan ledde till böter, efter andra resan fick den skyldige sitta i kyrkstocken utanför kyrkan och vid en tredje resa var straffet utvisning ur riket! Syftet med kyrkolagen var att få bättre kontroll över befolkningen och se till att man hade den rätta tron, men den var även ett kontrollinstrument för uttagning till krigstjänst, med tiden indelningsverket.

Prästerna ålades att föra bok över invånarna i församlingarna, de så kallade husförhörlängderna. I längden utfärdades betyg över menighetens kunskaper i innantilläsning och i Luthers katekes. Folke hävdade att ordningen med husförhör blev världens första slutförda folkbokföring.

År 1726 instiftades konventikelplakatet som påbjöd ett strikt förbud mot att samlas till bön och gudstjänst utan att prästen var närvarande. Gemensam bön i hemmet var dock tillåten. Konventikelplakatet gällde ända till 1858. Närvaroplikten vid husförhören gällde till 1888.

Så förhördes, bland andra, Sandra och Åke om sina kunskaper om tio guds bud. Sandra fick förklara varför hon hade uteblivit från fjolårets förhör. Hon var sjuk då, sa hon. Var du glad för att du slapp? frågade prästen, men det var hon alls inte löd förkla-

Föreläsning i Dis monter.

Foto: Hans Bjernevik

ringen. Åke fick stå till svars för varför han tillåtit sina drängar spela kort. Spela kort och tärning det är satans gärning, sa prästen.

Kyrkan

Hanna Enefalk, docent i historia vid Karlstads universitet, höll föreläsning om svenskarna och deras kyrkor. Vad betydde kyrkorna för vanligt folk? Det finns källor från 1680-talet i Norrköping som styrker att pigor försökte tränga sig in i bänkar som var reserverade för andra kvinnliga gudstjänstbesökare. Det var vanligt förekommande med sådana incidenter i hela landet, det kunde till och med förekomma slagsmål i bänkarna. Man försvarade med hull och hår sin plats i kyrkan. Placeringen i kyrkbänken visade nämligen hur förnäm man var. Ju längre fram man hade sin plats, desto finare var man. En effekt av detta synsätt kunde leda till att man i vissa kyrkor hyrde ut bänkplatserna.

Kyrkan utövade en social kontroll av folket, på gott och ont. Kontrollen

uppmuntrades från högsta ort genom lagstiftning, till exempel reglerna om att som straff få sitta på skampallen i kyrkan. Kontrollapparaten uppmuntrade till angiveri. Angiveriet ledde i sin yttersta konsekvens till häxprocesserna. Efter domar om häxeri och trolldom beräknar man att 300 personer avrättades i landet. Det är många, men som en jämförelse berättade Hanna att ungefär dubbelt så många personer avrättades för tadelag.

Prästfrun var outhärlig för kyrkan. Hon upprätthöll många viktiga funktioner i det dåtida samhället. Om prästen dog fick prästänkan ett nådeår innan hon tvingades lämna prästgården. Det var vanligt att den nye prästen gifte sig med änkan, så kallad konservering, eller att han gifte sig med en av döttrarna och att änkan på så sätt fick bli kvar i prästgården. Denna ordning infördes redan under medeltiden och fortsatte långt in på 1800-talet. Det fanns ett överskott av präster från 1600-talet till in på 1900-talet.

Vad hände med kyrkobyggnaderna efter reformationen? Exteriören gjorde man oftast ingenting åt. Den största skillnaden inne i kyrkorna var att det installerades bänkar och predikstolar. De behövdes eftersom predikan på den katolska tiden hölls på latin. Efter reformationen hölls predikan på svenska och blev mycket längre än tidigare. ▣

Mats J Larsson
mats@dis-syd.se

Släktforskarförbundets bankett.

Foto: Hans Bjernevik

Karl-Ingvar Ångström.

Foto: Hans Bjernevik

Banketten

SLÄKTFORSKARDAGARNAS LÖRDAGSKVÄLL avslutas traditionellt med en bankett för deltagare, funktionärer, föreningsmedlemmar och besökande. Banketten aväts på Quality Hotel Grand i Borås.

Erland Ringborg, släktforskarförbundets ordförande, hälsade som värd för kvällen välkommen och hyllade arrangörsföreningen för dess arbete och genomförande av släktforskar dagarna. Erland passade också på att efterlysa en arrangör för släktforskar dagarna 2022.

Mellan varmrätt och dessert delades Släktforskarförbundets olika priser ut av förbundets ordförande. Hederspriset till Victor Örnbergs minne gick i år till Örjan Hedenberg, Järfälla. Han har gjort betydelsefulla insatser för att förmedla kunskaper om smeder, deras släkter och de miljöer där de verkat. Örjan är ansvarig för smeddatabasen som nu omfattar 315 000 poster. Han har också bakom sig en omfattande produktion av artiklar i tidningen Smedforskaren och i skriftserien Svenska Smedsläkter med mera. Han är redaktör för Smed-

forskaren sedan 2018 och hade nominerats av Föreningen för Smedssläktforskning (FFS).

Till årets släktbok utsågs Gert Lagerstedts bok "Andrarums socken: Invånarna, med gårdar och torp under 300 år". Boken består av två digra volymer där Gert Lagerstedt, som är arkivarie på Christinehofs slott, gjort en fullständig kartläggning av befolkning och boplatser i Andrarum sedan omkring 1700.

Priset för årets eldsjäl tilldelades i år Karl-Ingvar Ångström, Härnösand. Han har varit en aktiv förespråkare för samverkan mellan hembygdsrörelsen och släktforskar rörelsen bland annat som ordförande i Midälva Genealogiska Förening och som ledamot i Dis, Dis-Mitt och Släktforskarförbundet. Han har med sin yrkeserfarenhet som lantmätare varit en verklig eldsjäl i arbetet med att ta fram förutsättningar för forskare att utnyttja historiska kartor vid sin forskning och är medförfattare i förbundets handbok i kartforskning. Karl-Ingvar har i år även tilldelats hembygdsrörelsens högsta utmärkelse. Han nominerades av Dis och Dis-Mitt.

Utmärkelsen till den släktforskarförening som ökat mest under året, plus 226 medlemmar, gick till Hallands Släktforskarförening och togs emot av dess stolta ordförande Majléne Westerlund Panke.

Per-Olof Höög, kommunfullmäktiges ordförande i Borås, tackade därpå för maten och för att Släktforskarförbundet valt att förlägga årets släktforskar dagar till Borås. Han önskade nästa års arrangör Skövde lycka till. Bankettgästerna underhölls sedan av en skönsjungande blandad kör, WomanMen med musiker. Avslutningsvis avtackades organisationskommittén av årets släktforskar dagar för väl genomförda arrangemang och stafett pinnen lämnades över till Skövde Släktforskarförening som svarar för arrangemanget 2020. Då fick vi se de tre vackra veporna med namn på tidigare organisatörer av släktforskar dagarna. Borås har börjat på en fjärde vepa. Bankett deltagarna vimlade sedan ut i den ljumma Boråsnatten. Det var på det hela taget en mycket lyckad kväll. ▣

Mats J Larsson
mats@dis-syd.se

Foto: Hans Bjernevik

Hungerår och källkritik

FÖRFATTAREN MAGNUS Västebro berättade om hungeråren som skakade Sverige. Först kom kylan. Sedan värmen och torkan. Två år i rad slog skörden fel. Folk dog. Till en början barn och åldringar. Därefter även de starka. Det tredje året var alla visthusbodar tömda. Missväxten under åren 1867-1869 är en av de värsta naturkatastroferna i Sveriges historia. Dess effekter förstärktes av politiskt ointresse för att hjälpa de svältande. Hungersnöden bidrog till stora sociala spänningar och blev startskottet för massmigrationen.

Det finns rikligt med spännande levnadsbeskrivningar om den här tiden. Om barn som uthärdade det de inte borde uthärda, till exempel om en flicka som var getare hos en annan familj. Hon fick ingen mat där, hon fick bara se på när de andra åt. Efteråt fick hon suga på de fiskben som familjen lämnat kvar. Flickans berättelse är upptecknad efteråt, och den är anonym eftersom hon skämdes så över hur det var.

1867 låg kylan kvar i maj. Midsommardagen smälte isen, men i slutet av

juli kom kylan tillbaka. I augusti utbröt den fullständiga katastrofen med missväxt. Tidningarna uppmanade de som kunde hjälpa att hjälpa de som svält. Tiggandet blir allmänt överallt. I tidningarna publicerades recept på barkbröd. Insamlingar till nödlidande skedde både i Sverige och i England.

Om 1867 var det kalla året så blev 1868 det torra året. Mellan maj och augusti föll ingen nederbörd. Det fick till följd att många skogsbränder bröt ut. Inte heller detta år ville landet ge de nödlidande någon hjälp. André Oscar Wallenberg, grundaren av Stockholms Enskilda bank, hade uppfattningen att alldeles för många hade fått nödhjälp. Han menade att man skulle låta ha naturen sin gång! Samtidigt gav riksdagen en dyr gåva till prinsessans Louises förlovning, men ville inte ge några pengar till nödhjälp i Småland.

Källkritik

Michael Lundholm, professor i nationalekonomi, höll föredrag om källkritik. Michaels farfar David berättade 1974 om sin egen farfar. "Han var när-

varande vid invigningen av järnvägen i Gnesta. På hemvägen blev han överfallen. Häst och vagn kom hem utan honom. Hustrun for ut och letade efter honom och fann honom i ett dike svårt skadad. Han dog senare av sina skador eller av följderna av händelsen. Kanske av lunginflammation?"

Farfars farfar hette Carl Johan Gustavsson och levde mellan 1825 och 1865. En kontroll i dödboken visar att uppgiften om lunginflammation stämmer, men inte mycket annat av farfar Davids uppgifter är korrekta konstaterade Michael. Farfar David hade dessutom för andra släktingar berättat samma historia om sin egen far som också var statare.

Vad kan detta lära oss? Michael pekade på tre faktorer att beakta vid analysen. Långt tidsavstånd - berättelsen återges mer än 100 år efter påstådda händelser. Inte oberoende - berättelsen återges inte av ett ögonvittne. Inte tendensfri - David var inte en objektiv orelaterad person som återgav händelserna.

Källkritikens grundprinciper är äkt-het, tids samband, oberoende och ten-

Olof Cronberg och Ulf Berggren.

Foto: Hans Bjernevik

Fred Jonsson jobbade som inkastare.

Foto: Hans Bjernevik

densfrihet. Dessutom ska man skilja mellan kvarlämningar och berättelser. Äldre släktforskning genomfördes utan respekt för källkritikens principer. Därför är den ofta sämre än modern forskning menade Michael.

Kvarlämningar kan till exempel vara ett affärskontrakt, ett rättegångsprotokoll eller en födelse- och dopbok. Berättelser kan till exempel vara redogörelser i ett rättegångsprotokoll, en dödboks redogörelse för den dödes liv och leverne eller en prästanteckning i en husförhörlängd.

”Innan man använder ett material som källa, måste man bilda sig en uppfattning om vad slags källa det är, hur och i vilken miljö det kommit till. Detta är ett elementärt krav” (professor Birgit Sawyer).

Uttrycken primära och sekundära källor används ofta för att beskriva skillnaden mellan kvarlevor (primär) och berättelser (sekundär). I handböcker kan man ofta hitta omdömet att primärkällor ofta är bra och sekundärkällor är mindre bra, vilket Michael menade var en tvivelaktig generalisering. Ofta anses födelseboken som

en primärkälla för födelseuppgiften och husförhörlängdens uppgift om födelsedatum som sekundär, vilket också är en tvivelaktig generalisering.

Födelseböcker har högst varierande tillkomsthistorier. Från kyrkolagens införande 1686 fanns det regler om hur böckerna skulle föras och de gällde till det sena 1800-talet. Döpet skulle ske inom åtta dagar från födelsen i födelseförsamlingen. Efter döpet skulle genast en anteckning införas i dopboken. I praktiken fördes anteckningarna ofta på lösa lappar som sedan skrevs rent innan uppgifterna, förhoppningsvis, fördes in i dopboken. Det är dokumenterat att det ofta var klockarna som skrev lapparna.

Födelse- och dopböcker är med andra ord inte alltid så primära som man kan tro. Det omdömet gäller även för död- och vigselböcker. Frånvaron av en födelsenotis innebär alltså inte att personen inte föddes i församlingen. Det är svårt eller omöjligt att generellt kategorisera källor i primära (=bättre) och sekundära (=sämre). Man måste som släktforskare istället lära sig källornas tillkomsthistoria, så-

som reglerna för kyrkobokföring och hur kyrkoböckerna bokfördes i de församlingar man forskar i.

För att lära sig mer i ämnet rekommenderade Michael åhörarna att läsa hans handbok Källkritik och källhänvisningar och även andra handböcker såsom Mantalsforska och Domstolsforska. Läs även duktiga släktforskarens presentation av sin släktforskning i Släktforskarernas årsbok, Släkt och hävd och Svensk Genealogisk Tidskrift. Släktforskarernas årsbok ges ut av Släktforskarförbundet. De två senare skrifterna ges ut av Genealogiska Föreningen.

För den som är intresserad finns en inspelning av föredraget på Sveriges Släktforskarförbunds YouTube-kanal. Föreläsningsbilderna samt en länk till videon finns på www.lundholm.me.

Lästips: ”Är kyrkböckerna tillförlitliga” i Diskulogen nr 120, sidan 26–27. ”Svälten – hungeråren som formade Sverige” av Magnus Västerbro. ▣

Ångbåtskaptenen i Kongo

DET BÖRJADE med att Ulf Ekblad förberedde sin släktforskning för publicering på internet. Han tyckte då att det vore passande att ha några rader skrivna om sin morfars bror Emanuel. Ulf började med att skriva några stycken. När han hittade mer information skrev han några fler stycken. Textmängden växte och blev till en artikel och efter några år slutligen en bok.

– Det finns många potentiella läsare av boken då både släktingar och personer som kommer från området runt Kivik, men även de som är allmänt intresserade av släktforskning, sjöfart eller Kongo kan ha behållning av boken, säger Ulf.

Ulf har redan hunnit få en del kommentarer från läsare, och de är enbart positiva. En gammal sjöman hade sträckläst boken eftersom han ville hinna läsa klart den innan han dog – och det hann han.

Boken "Kongoångbåtskapten Emanuel Wennerberg och hans värld" är en gedigen bok med utförlig källhänvisning samt register och källförteckning. Boken är välskriven och har ett bra upplägg med alla bitar man vill veta mer om. Boken innehåller antavlor, tidslinjer och kartor, men främst

många porträttbilder på många av personerna som nämns. Källhänvisningen till varje sida i olika böcker är noggrann och ordentlig men ger också en mycket lång lista med fler än tusen hänvisningar och fotnotsnummer vilket ger gluggar i texten som stör läsningen.

Även om boken är faktsäckad har författaren lyckats göra den så läsvänlig att man gärna fortsätter ett kapitel till för att se vad som händer. Man får en god bild av Emanuels samtid. Men kanske inte så mycket om personen som man hade önskat. Boken är ett sätt för författaren att försöka komma Emanuel nära och ta reda på så mycket som det är möjligt att göra. Det enklaste, och kanske enda, sättet är då att skriva om allt runt omkring huvudpersonen. Båtarna Emanuel jobbade på och personerna han umgicks med. Länderna och områdena han vistades i. Sedan får man som läsare dra sina egna slutsatser.

Ulf har gjort det mesta av boken själv, både skrivit och layoutat. Han fick hjälp med omslaget och de standardsidor som förlaget förväntar sig i en bok. Ulf är en mycket van skribent då han tidigare skrivit många avhandlingar och artiklar.

De första källorna han använde var de som var närmast till hands, som fotoalbum, vykort och kyrkböcker. Sedan började han söka på internet för att hitta tidningsartiklar och mer information om Kongo-svenskar. Han hade till exempel mejlkontakt med ett belgiskt arkiv. Det var lite krångligt men han fick i alla fall en kopia av en handling som var fyra sidor lång. Men att få ytterligare information från det arkivet var svårt. Ulf har verkligen haft en fördel av att kunna franska.

– Jag förstår inte de som vågar sig på ett bokprojekt utan att kunna språket. Då måste man hela tiden förlita sig på andras översättningar och tolkningar. Och dem vill man ju göra själv, säger Ulf.

Arbetet med boken tog ungefär fem år. Då varvades forskning och skrivande. Medan man skriver upptäcker man lättare luckor i historien och måste leta upp nya källor att använda. Tyvärr hade arkivhandlingarna som skulle ha kunnat visa om Emanuel gjorde värnplikten under en period där Ulf inte har något underlag för vad Emanuel gjorde, brunnit upp. Det visade sig även vara mycket svårt att hitta information om danska fartyg eftersom det inte finns några centra-

la register att söka i. Informationen finns i varje hamn.

Ulf gav ut boken genom egenutgivning hos Vulkan. Han har tryckt upp 300 exemplar och sköter försäljningen själv. Några museer hjälper också till med försäljningen. Det svåraste med hela bokprojektet tycker han att de praktiska och tekniska frågorna var i kontakten med förlaget.

Ulfs tips till andra som vill skriva en bok är att använda samma startprocess som han själv. Att bygga från små delar till en stor helhet. Då är det inte så jobbigt. Att sätta sig för att skriva en bok från pärm till pärm kan annars kännas för betungande.

– Man ska skriva och forska där man är men vara beredd på att ändra upplägg under arbetets gång. Det är även mycket viktigt att spara gamla versioner av manuskriptet. Jag upptäckte till exempel att en mängd fotnoter hade försvunnit i den aktuella filen. Jag hade tur som hade en äldre fil att titta på för att se var jag skulle lägga in fonoter igen.

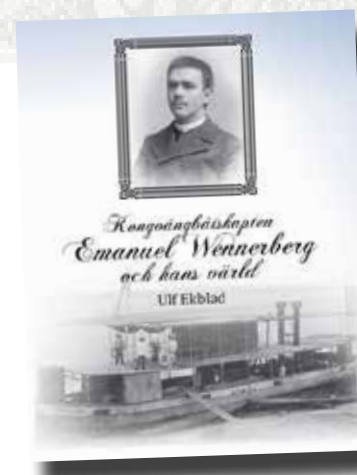
Ulf fick en stor överraskning under arbetet då han för första gången såg bilden på Ivar Rooth i ett arkiv. Ulfs första tanke var att det var en bild av Emanuel och undrade vad den gjorde

där. De var ju så lika. Och då blev Ulf även intresserad av Ivars öde och började forska på honom.

Ulf har släktforskat sedan 1990-talet. Han har inte haft någon tanke på en ny bok tidigare, men kom för några veckor sedan på ett nytt tema att göra något av.

– Emanuels bröder och pappa studerade vid Lunds Universitet så det skulle gå att forska i arkiven där och se om det går att få en bild av hur studentlivet var för dem, säger Ulf.

Den närmsta släkten är måttligt intresserad av släktforskningsresultaten, men en del mer avlägsna släktingar visar intresse. Och den yngre generationens intresse kanske växer när de blir äldre. Nu finns i alla fall en bok om Emanuel att läsa för den intresserade. ■

Titel: Kongoångbåtskapten Emanuel Wennerberg och hans värld

Författare: Ulf Ekblad

Omfång: 270 sidor

Bindning: Inbunden

ISBN: 9789188713759

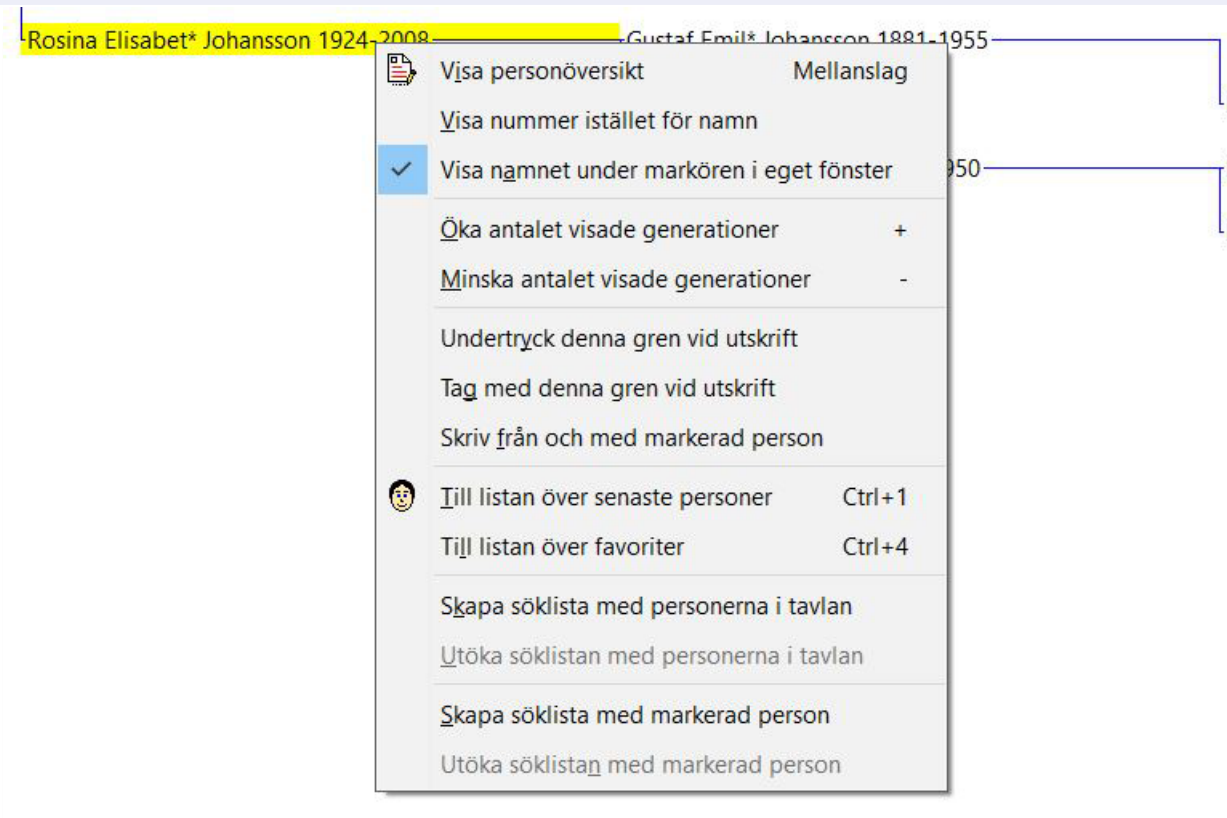
Pris: 200 kronor + porto

Bokbeställning till: Ulf Ekblad, via mejladress uffe@ulfekblad.se.

Disgen-tips

Vi får då och då frågor och förslag om Disgen där svaren kan vara intressanta för en bredare publik än enbart frågeställaren. Här följer ett axplock

SE FLER GENERATIONER I DIN BYGGDA TAVLA

Har du provat att högerklicka i din byggda tavla? Om inte, gör det så ser du lite olika alternativ. Framförallt kan du öka eller minska antalet generationer som visas med hjälp av plus- och minustecknen. Du kan också skapa och lägga till personer i söklistan

samt lägga till en markerad person till listan med favoriter eller med senaste personer.

Att skapa en söklista med personerna i tavlan är ofta användbart. Då kan du verkligen utnyttja möjligheterna med den detaljerade sökningen. Med

lite fantasi kan du skapa oanade sökmöjligheter.

Läs mer i handledningen på www.dis.se/bygga-stamtavla och www.dis.se/bygga-antavla.

☒ Tag med personer med valda flaggor

Flaggor

Sök personer med

☐ alla valda flaggor

☒ någon av dessa valda flaggor

Välj bland

000 - genom gång av fm antavla
1 - Christers anor
4 - Farfars anor
5 - Farmors anor
6 - Morfars anor
7 - Mormors anor
8 - Sofia Rossbys fars anor
9 - Helena Rossbys fars anor
DNA-släkting ev
DNA-testad

Valda

Kändisanor: Egen forskning
Ättlingar - Lorin

Sökning till släktlista 1

☒ Negativ sökning

Sök i sökfält:

Hjälp

Observera att villkor under alla flikarna används vid sökningen. Flikar med fyllda villkor har kursiv stil. Använd knappen **Nullställa alla sökvillkor**. Nullställning innebär att bara kön är valt, se du för alla personer vid sökning.

Personer

Fler villkor

Flaggor

Relaterade

Fler villkor

Flaggor

Sökning efter information i de typer av händelsenotiser som är valda

Sökning i denna grupp sker i alla typer av händelsenotiser som är valda i notistyper till höger. Alla notistyper är valda som standard. Du behöver oftast använda jokertecken (* och ?) i sökfälten. Läs mer i hjälpen.

Ort:

☒ Sök även efter underliggande Degin-orter

Sök:

☒ Sök även efter underliggande Degin-källor

Konnamnet:

Eget notisnamn:

Datum

Från och med:

Till och med:

Notistyper

Välj bland

Adress
Begravd
Död
Döpt
Flyttade
Född
Före äktenskap
Gift
Inflyttad
Konfirmation
Oförklarad
Sambo
Skild
Special
Särbo
Uttflyttad
Utom äktenskap
Yrke

Valda

Levde

Lägg till

Sök

Avbryt

NEGATIV SÖKNING

Med negativ sökning kan du hitta alla personer som inte uppfyller villkoren du angett. Men kom ihåg att om du kombinerar med för många villkor kan det vara svårt att inse vad det förväntade resultatet bör bli.

Här följer två enkla exempel på negativ sökning i Disgen.

Jag har skapat flaggor för en del forskning som sker utanför min egna direkta släkt. När jag vill söka alla personer som inte tillhör min forskning om kändisanor och Lorin-släkten följer jag dessa steg:

1. Markera "Tag med personer med valda flaggor" på flaggfliken.
2. Markera "Någon av dessa valda flaggor".
3. Flytta över de aktuella flaggorna från vänster till höger sida.
4. Markera "Negativ sökning".
5. Välj sök.

En aktuell fråga har rört hur man hittar alla personer som saknar källa. Samma sak gäller också för ort. Det innebär att du vill hitta de personer som inte har minst ett tecken i aktuellt fält.

1. Markera "Negativ sökning".
2. Skriv ?* i fältet för källa (eller ort).
3. Välj sök.

☐ Negativ sökning Sök i söklista: Söklista 1 (samma som målet)

Observera att villkor under alla flikarna används vid sökningen. Flikar med ifyllda villkor har *kursiv* stil. Använd Nollställning innebär att bara kön är valt, så du får alla personer vid sökning.

Förnamn:

Efternamn:

Sökning efter information i de typer av händelsenotiser som är valda

Sökning i denna grupp sker i alla typer av händelsenotiser som är valda i Notistyper till höger. Alla notistyper är valda som standard. Du behöver oftast använda jokertecken (* och ?) i sökfälten. Läs mer i hjälpen.

Ort:

☒ Sök även efter underliggande Disgen-orter

Sökning till söklista 1

Notiställ sökvillkor: ☒ Negativ sökning Sök i söklista: Söklista 1 (samma som målet)

Personer

- Fler villkor

- Flaggor

Relaterade

Välj relationssökningstyp

Sökt persons:

Förnamn:

Efternamn:

Sökning efter information i de typer av händelsenotiser som är valda

Sökning i denna grupp sker i alla typer av händelsenotiser som är valda i Notistyper till höger. Notistyper

SÖK I SÖKLISTA

Är du nyfiken på vilka av dina anors ättlingar som har något med en speciell ort att göra? Bygg i så fall en antavla, högerklicka och välj att skapa en söklista från antavlan och högerklicka igen och utöka den med alla ättlingar.

1. Gå till detaljerad sökning.
2. Välj sök i söklista.
3. Välj orten.
4. Välj sök.

Är du nyfiken på vilka av dina anors ättlingar som är barnlösa? Då kan du kombinera negativ sökning med sökning i söklista. Bygg i så fall en antavla på samma sätt som ovan.

1. Gå till detaljerad sökning.
2. Välj sök i söklista.
3. Markera "Negativ sökning".
4. Välj fliken relaterade.

5. Välj relationssökningstyp "Sök persons biologiska barn".
6. Välj sök.

DNA-krönika

JAG HAR äntligen lyckats importera mina träffar från MyHeritage (MH) till Genome Mate Pro (GMP). Tack vare den senaste uppdateringen av GMP och en del mixtrande har jag nu träfflistor och kromosominformation från både FamilyTreeDNA (FTDNA) och MH i programmet. Det är först nu som jag verkligen kan se fördelen med GMP då man kan jämföra träffar och samla alla anteckningar från flera olika testbolag på ett ställe.

När jag började sortera mina MH-träffar krånglade GMP en hel del. Jag angav gruppnamn för några personer, men det var svårt att få dem att sparas och till slut stängdes programmet ner. Sedan när jag sammanfogade en träffdubblett – det blir dubletter om någon ändrat sitt namn, om de finns på flera testbolag som jag importerat eller när importen tidigare krånglat och inte fått de svenska bokstäverna korrekt – försvann mina sidval (mamma/pappa) och gruppmarkeringar igen. Men efter några omstarter har GMP fungerat bra.

Några importerade träffnamn kändes bekanta, men jag kunde inte hitta dem i mitt släktforskningsprogram. Det påminde mig än en gång om hur viktigt det är att även registrera namnet som varje släkting använder hos

testbolagen för att enklare hitta dem i släktforskningsprogrammet. Det kan också hjälpa att göra en anteckning om att de gjort ett DNA-test.

Då jag har några ganska nära släktingar som testat sig kan jag använda dem för att enklare avgöra om träffarna kommer från mammas eller pappas sida. Med hjälp av MH:s triangulering kan jag välja några kända släktingar och sedan, en åt gången, testa vilka nya träffar som matchar på ett specifikt kromosomsegment, och därmed avgöra om de hör hemma på mammas respektive pappas sida.

Jag har tittat på en bit av kromosom två. Jag valde fyra ganska nära släktingar, varav en som jag inte vet hur den är släkt med mig, och började jämföra med andra träffar med samma segment. De träffar som inte triangulerade med mammas släktingar antog jag vara släktingar från pappas sida. Det kanske inte blir helt korrekt, men ger en bra startpunkt i alla fall. Triangulering innebär att alla valda personer delar samma segment med varandra.

Jag upptäckte att en person med alla anor i samma område som min morfar också delar segmentet på kromosom 2 som kommer från min mormor. Men jag kan inte ha ärvt DNA från både mormor och morfar för ex-

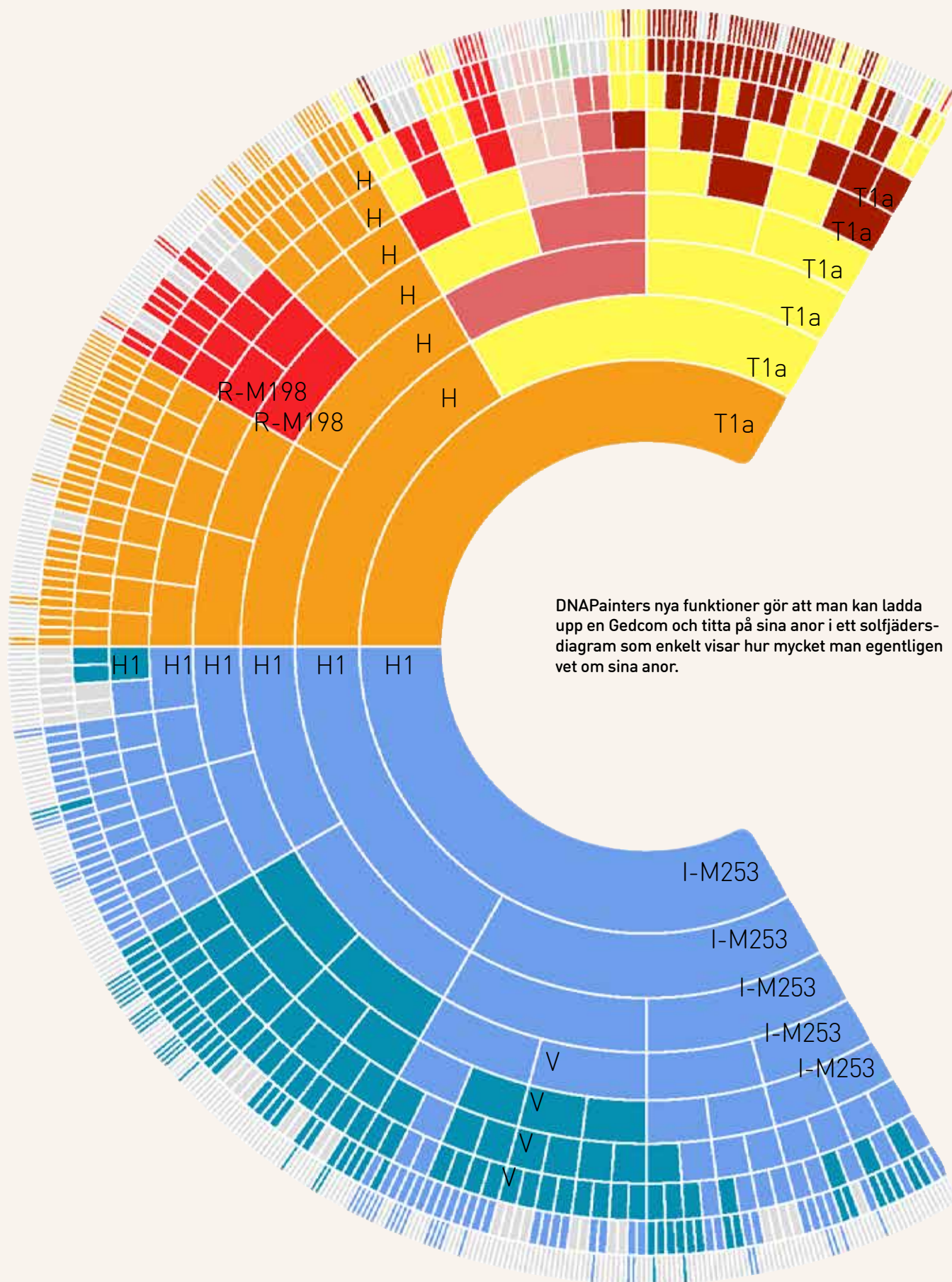
akt samma segment, så jag antar att det istället är via min pappa vi är släkt just där. Men segmentet är så litet, 8 cM, att jag kanske inte ska lägga så mycket vikt vid det.

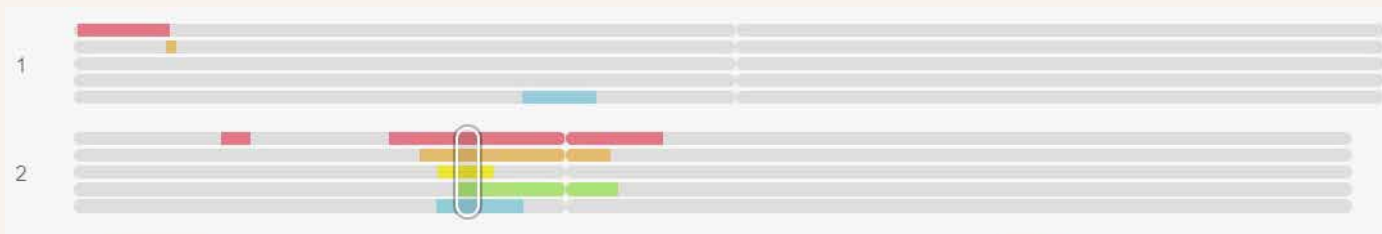
För att inte behöva göra samma jobb flera gånger när jag sorterar träffarna i GMP kan jag gå in och titta på det arbetet jag gjort i DNA Painter för att bestämma vilken sida varje segment kommer ifrån. Jag kan också få hjälp genom att titta på olika klusteranalyser (AutoCluster).

Mitokondrie-DNA

Peter Sjölund påminde på en föreläsning om att om man inte fått någon bra träff på mtDNA bör man forska på sin äldsta ana och se om hon hade någon mer dotter som kan ha en kvinnlig linje som överlevt till idag och själv se till att testa ättlingen. Då har man verifierat pappersforskningen med hjälp av DNA på den grenen. Samma uppmaning, om att forska och hitta lämpliga personer att testa, gäller även för yDNA och det autosomala testet.

Inspirerad av några gamla inlägg från Roberta Estes på www.dnaexplained.com har jag börjat söka mer aktivt efter släktingars haplogrupper. Det fanns tidigare flera bra sidor för att hitta haplogrupper, bland annat

En triangulering mellan fem personer på kromosom 2 i MyHeritage.

Svenska haplogruppdatabasen, men då de inte längre finns tillgängliga får man försöka hitta haplogrupper på FTDNA:s projektsidor eller bland sina autosomala träffar på FTDNA.

I släktforskningsprogrammet Genney kan man registrera haplogrupper och få dem att automatiskt registreras för varje person som har ärvt samma haplogrupp. Det är mycket användbart då man inte själv behöver ha koll på alla som kan ha ärvt olika haplogrupper. I Disgen 2019 gör du detta med en flagga och den byggda stamtavlan.

Jag började med att undersöka om mina bästa autosomala träffar på FTDNA även har testat mtDNA eller yDNA. Det är enklast att se i en lista som exporterats till Excel eller GMP.

Jag fyllde i en del haplogrupper och det visade sig att jag fick haplogruppen för några av mina anor åtta generationer bort. Men programmet krånglade även en hel del och alla som skulle fick inte haplogruppen, mammor försvann etcetera. Tyvärr verkar en del släktforskningsprogram ha sådana problem med att hantera en databas med över 75 000 namn att vissa funktioner inte fungerar som de ska.

När Roberta Estes skrev om mtDNA och haplogrupper belyste hon något som jag inte har tänkt på tidigare: Om man vill ha en verklig etnicitetindelning så ska man se till att testa y- och mtDNA för så många av sina anor som

möjligt. Det visar en persons verkliga ursprung och så är det intressant att veta sina anors haplogrupper. Man måste förstås komma ihåg att det fortfarande finns många grenar som man inte testat, och som kan ha annat ursprung. Om man är adopterad eller av annan anledning inte vet så mycket om sina anor blir det förstås svårt att samla ihop denna information och man får nöja sig med testbolagens etnicitetsuppskattningar.

Ett komplement till etnicitetsbilden från haplogrupperna är att märka ut ursprungsland (eller län/ort beroende på hur utspridda anorna är) i ett andiagram med många generationer. Om man använder färgkoder för olika ursprung kan man även få plats att anteckna haplogrupper i andiagrammet. Andiagrammet visar då på ett överskådligt sätt den etniska bakgrunden.

Det går att använda den nya trädfunktionen på DNAPainter för att färglägga släktträdet, skriva ut ett cirkeldiagram från släktforskningsprogrammet eller ladda hem en bild från internet och färglägga. Om man tittar på det färdiga andiagrammet med tio generationer kan man samtidigt se härstamningsort, haplogrupp och var man behöver forska för att hitta fler anor i de äldre generationerna.

DNAPainter har lagt till möjligheten att ladda upp sina anor i en Gedcom, och senare under året är det meningen att man även ska kunna koppla

de segment man målat till olika anor. DNAPainter börjar få funktionalitet som redan finns i GMP, fast med elegantare design och online. När man laddat upp sin Gedcom till DNAPainter kan man enkelt se i en tabell hur många anor man hittat för varje generation.

MH:s andra användarkonferens hölls i Amsterdam i september. Där avslöjades några nyheter, bland annat att de arbetar på ett helt nytt sätt att beräkna en persons etnicitet. Den kommer inte längre att baseras på jämförelse med några få referenspopulationer utan beräknas med hjälp av en avancerad klusteranalys av hela företagets databas med DNA-testade personer. Det ska bli intressant att se resultatet senare i år.

När man letar efter en okänd far med hjälp av DNA börjar man med att bygga upp ett träd för alla närmare träffar för att kunna hitta deras gemensamma anor. När man väl har några personer med en gemensam ana vänder man på ordningen och siktar på att bygga upp ett fullständigt ättlingaträd för anparet. För då kan man börja leta efter en lämplig faderskandidat. Detta gör man enklast genom att kontrollera om beräknade släktskap, eller totalt delat DNA, stämmer. Till den analysen kan man med fördel använda verktyget WATO (What are the odds?). ▣

Från idé till släktbok

Följ processen från insamling av material till färdig bok.

TORE ÖSTERHAG hade genom släkt- och bygdeforskning på sin farmors sida, lärt känna en del av den släkt som han senare skulle kalla Michelsläkten. Tore gav liv och färg åt denna släktgren och dess verksamhet i boken "Handlarna från Härna" utgiven 1999. Under arbetet med den boken knöts kontakter med andra släkt- och bygdeforskare, framför allt Örjan Hill (Varnum), Thomas Sverker (Borås) och Håkan Skogsjö (Mariehamn), och när de båda senares äldsta anor – Skogsjö kallar dem sina Älvsborgsförfäder – visade sig sammanfalla med Tores, såddes det frö som skulle leda till Michel-utredningen. Michel Gislesson var namnet på den gemensamme anfadern, född 1634 och uppvuxen i Äspereds by, Gingri socken i Västergötland.

2011 återupptog Tore sin släktforskning i liten skala och 2013 beslöt han sig för att genomföra en stor kartläggning av Michel Gislessons alla ättlingar, i den mån det var möjligt. Elizabeth Johannesson i Alingsås kontaktades och blev en medarbetare i det omfattande arbetet.

Hösten 2017 kände sig Tore och Elizabeth färdiga med kartläggningen av Michelsläkten. Det fanns ännu ett antal outredda personer, som försvann utan spår och likaså en del emigranter

vars släkter heller inte följts upp, men den svenska delen var såpass komplett att målet betraktades som uppnått. I släktforskningsprogrammet Disgen visade antalet registrerade ättlingar till Michel Gislesson på närmare 42 000 individer, eller 63 000 inklusive partners.

För att dela med sig av resultatet exporterades släkten till Disbyt och en webbplats med hjälp av Disgens inbyggda html-export. Webbplatsen, www.osterhag.se/michel, torde utgöra det enklaste sättet för dig som läser detta att undersöka huruvida du är del av Michelsläkten. Testa att söka på internet (Google) efter dina närmsta anor, men välj sådana som är födda före 1918 eller avlidna före 2017, eftersom släktuppställningen på webben endast i undantagsfall innehåller nu levande personer. Du kan begränsa sökningen till Tores Michelsläkt-sidor genom att skriva `site:osterhag.se` i sökningen. Skriv: "blomberg färgelanda `site:osterhag.se`" om till exempel din farmor var född Blomberg i Färgelanda och du vill se om hon ingår i Michelsläkten.

Boken blir till

Tanken på en släktbok är säkert tilltalande för många av oss släktforskare. För egen del har jag inte känt att jag

blivit tillräckligt klar med min släkt för att sätta ihop en bok, men hösten 2018 fick jag en förfrågan från Tore, som jag hjälpt i diverse dator- och Disgen-frågor under några år. Han önskade nu en komplett utskrift på papper, i koncentrerad form, av hela Michelsläkten. Det var främst med tanke på att hans arbete skulle bevaras för framtiden som Tore ville ha en fysisk utskrift för arkivering – något som kunde sparas oberoende av teknik och internet-servrar, och som inte krävde att någon tog ansvar för abonnemang eller avtal.

Efter viss tvekan – jag visste att det skulle innebära en hel del arbete – erbjöd jag mig att försöka göra en regelrätt bok, istället för en enklare utskrift. Förslaget fick tummen upp!

Utöver släktuppställningen med register satte jag ihop en eftertext om släktens äldsta generationer och de källor som använts för att hitta fram till dessa, om de svårigheter som förelegat när de enklaste källorna inte stått till buds eller varit bristfälliga och behövt kompletteras. Häri plat-sade även lösa trådar kring anfaderns, Michel Gislessons och hans faders, Gisle Michelssons, närmsta familj på 1600-talet. Ett par listor med personer intressanta för DNA-test, liksom en del kartor, mantalsavskrifter och annan historik kring gårdarna i Ging-

Vy över Äspereds by i Gingri socken, där anfadern Michel Gislesson växte upp.

Foto: Andreas Jansson

ri och Varnum (båda i Älvsborgs län) där Gisle och Michel levat, letade sig också in i detta appendix.

Det kändes som en rolig utmaning att göra den stora datamängden presentabel, och efter några månaders arbete på kvällar och helger var böckerna klara: två volymer på över 500 sidor vardera.

Boken innehåller inte så mycket löpande text eller bilder, utan är en traditionell släktematrikel med cirka 900 sidor ättlingar. Tryckeriet jag valde kunde inte göra tjockare böcker än 700 sidor. Första volymen innehåller ättlingarna till Michel Gislessons son Per. Andra volymen innehåller ättlingarna till Pers syskon Kerstin och Nils, samt register och appendix.

Jag försöker nedan att sammanfatta de övergripande moment som behöver utföras för att på egen hand låta trycka en släktbok.

Innehåll

Färdigställ materialet, det vill säga den huvudsakliga släktuppställningen, som sannolikt är en rapport från ett släktforskningsprogram samt eventuell inledning och eftertext. För att boken ska se professionell ut behöver du även titelsida, tryckortssida eller kolofon (med upphavs- och tryckuppgifter) och en innehållsförteckning. Tryck-

erierna brukar ha information om bokens vanliga delar, utgå annars från böcker du har i bokhyllan. Bestäm en titel och försök gärna att hitta en trevlig illustration för framsidan.

Om släktrapporten även omfattar ett namnregister, se till att dess sidnummer kan uppdateras i efterhand, eller att numreringen redan från början kan sättas så att den stämmer med övriga inplanerade sidor.

Om ditt nuvarande släktforskningsprogram inte har den utskrift eller rapportmöjlighet som du behöver, känn dig därmed inte låst till det, utan leta upp ett program med bättre utskrifter och ta in uppgifterna i det. Alla dugliga släktforskningsprogram kan exportera och importera genom formatet Gedcom.

Tryckeri

Välj ett tryckeri som uppfyller dina krav vad gäller bokens utförande, pris, mini-antal för tryck, extratjänster som försäljning i webbshop med mera. Välj ett av de bokformat (bredd x höjd) som tryckeriet erbjuder, och gör ett överslag för att bedöma om det förväntade antalet sidor ryms i en bok eller om du behöver planera för flera volymer.

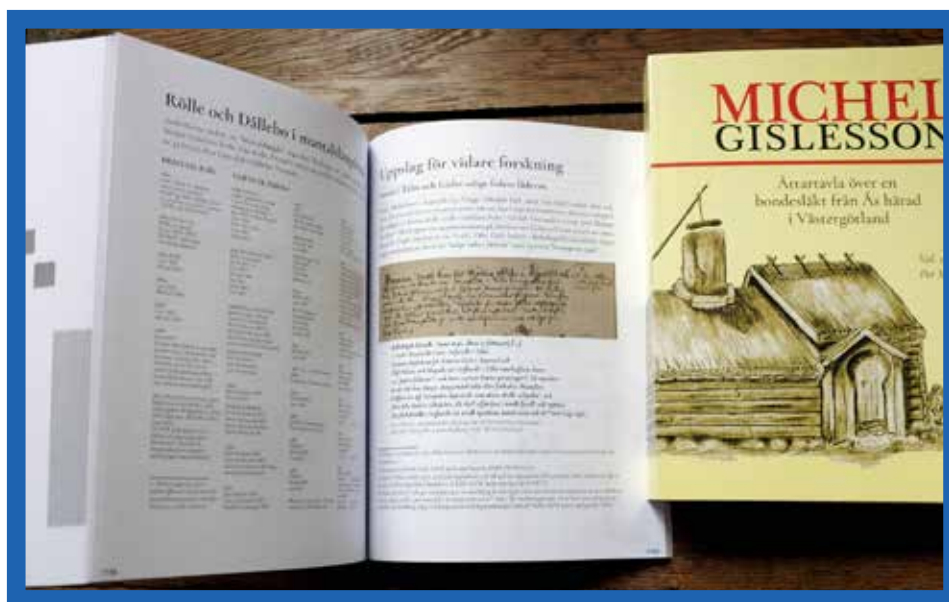
En del tryckerier har ett mycket automatiserat arbetssätt, där alla val för tryckningen kan göras från deras

webbplats, medan andra tryckerier behöver en förfrågan för att kunna återkomma med offert. De förstnämnda, automatiserade, flödena kan innebära begränsningar till vissa format och papperskvaliteter, men torde, i synnerhet vid mycket små upplagor, vara svåra att slå i pris. Det finns till och med sådana som saknar startavgift trots att man bara beställer ett enda exemplar av en bok.

Tjocka, tunga böcker kan resultera i oproportionerligt hög frakt vid beställning av ett fåtal egna exemplar. Rörande bokverk med fler än en volym har jag från åtminstone två olika tryckerier fått beskedet att de inte kan sampaketera beställningar bestående av olika titlar (varje boktitel blir en försändelse med full fraktkostnad). När samma tryckerier erbjuder bokshops-tjänster kan som regel olika titlar ändå samfraktas till slutkonsumenten.

Tryckoriginal

Förbered och skapa original, pdf-filer av dina boksidor. Du behöver oftast göra en pdf-fil för hela inlagan och en för pärmen/omslaget. Ta reda på vilka exakta mått och inställningar som gäller per fil, för ditt valda tryckeri. Tänk på att pärmens storlek (ryggens bredd) påverkas av antalet sidor

i boken. Läs om ISBN och färgprofiler längre ned i denna artikel. Ladda upp eller skicka filerna till tryckeriet när du är helt nöjd.

Provtryck

Beställ hem provtryck av ett enda, eller ett fåtal, exemplar. Om du hittar fel i den färdiga boken behöver du justera och ladda upp nya originalfiler inför nästa beställning. Även i de helautomatiserade beställningsflödena behöver du räkna med att det tar flera dagar från att filer laddats upp innan en ny version är beställningsbar, och därefter ytterligare tid för tryckning och leverans.

Pliktleverans

Om böckerna är "avsedda för spridning till allmänheten eller en större slutna krets i Sverige" behöver du skicka så kallade pliktleveransexemplar till sju universitetsbibliotek, om det inte framgår att ditt tryckeri hanterar detta. Tryckerier inom Sverige har den skyldigheten, och det torde ingå i startavgiften som de tar ut, men kontrollera alltid vad som gäller för den tryckeritjänst som du köpt!

För en upplaga på 30 böcker eller färre behöver man endast leverera två pliktexemplar, alltså även om man säljer dessa böcker till "allmänheten" och därmed omfattas av pliktleve-

ranslagen, ett exemplar till Kungliga biblioteket (KB) och ett till Lunds universitetsbibliotek. Om upplagan så småningom ändå överstiger 30 har man ansvar för att skicka böcker även till de resterande fem pliktbiblioteken. Fraktkostnaden står KB för. Läs vidare om pliktleverans på www.kb.se.

Distribution och försäljning

Ta hem böcker och sälj själv och/eller aktivera internetförsäljning om det finns en sådan möjlighet. Tryckerierna kan ha egen internethandel, men aktiverar ofta även försäljning genom de stora bokhandelskedjorna, som vid sina försäljningar kan ta en stor andel av vinsten per bok.

Bokföring och deklaration

Om du driver ett företag (förlag), genom vilket du ger ut din bok, bokför du som vanligt. Om du låter trycka på ett utländskt tryckeri inom EU, se till att tryckeriet registrerar ditt företags momsregistreringsnummer för så kallad omvänd skattskyldighet.

Om du istället vill trycka boken på eget förlag, det vill säga utan att driva verksamheten som ett företag, läs om hobbyverksamhet respektive momsregistrering på Skatteverket för att se vad som gäller i ditt fall. Överskott måste i vilket fall upptas för beskatt-

ning i din deklaration. Alla underlag såsom fakturor och kvitton måste sparas i 6 år.

Antal moment för boken minskar och projektet förenklas betydligt om man inte vill sälja de färdiga böckerna. Vid en helt privat liten tryckning, utan ekonomiskt överskott och utan spridning av böckerna utanför en mindre, slutna krets, krävs inte pliktleverans, distribution och bokföring.

ISBN

Man kan beställa ISBN-koder kostnadsfritt på adressen isbn.kb.se (registrera dig som utgivare, antingen med ditt eget namn som egenutgivare eller som förlag med företagsnamnet). I vissa fall kan ditt tryckeri förse dig med ISBN-kod, särskilt om du även köper förlagstjänster av dem. Om du själv ska hantera ISBN-koden behöver du även skapa en streckkod (baserad på ISBN-siffrorna) för omslaget och placera den så som tryckeriet anvisar. Ibland har tryckeriet en streckkodsgenerator på sin hemsida – använd annars någon av många grattistjänster på nätet.

Färgprofiler

Eventuella bilders färgprofiler ska i möjligaste mån behållas och ligga inbakade i pdf-filerna som du framställer. Försök att ta reda på vad som gäl-

Innehåll

Volym 1 – Per

Introduktion till Michel-släkten.....	6
Kändislistan.....	8
Anvisningar till släktrapptställningen.....	10
Nr 12 Per Michelsson.....	25710 ättlingar, 38576 inkl. partners.....11

Per Michelssons barn med ättlingar fördelar sig enligt följande:

Nr 121 Kerstin Persdotter.....	4735 ättlingar, 7114 inkl. partners.....11
Nr 122 Anders Persson.....	8382 ättlingar, 12586 inkl. partners.....113
Nr 125 Michel Persson.....	7187 ättlingar, 10793 inkl. partners.....294
Nr 126 Per Persson.....	3235 ättlingar, 4844 inkl. partners.....462
Nr 127 Karin Persdotter.....	2167 ättlingar, 3234 inkl. partners.....530

Volym 2* – Kerstin och Nils

Nr 13 Kerstin Michelsdotter.....	10011 ättlingar, 15108 inkl. partners.....581
Nr 14 Nils Michelson.....	6091 ättlingar, 9095 inkl. partners.....801
Register (personnamn och orter).....	933

Appendix

Om Michelsläkten och dess källor; Om släktens äldre generationer; Rölle och Dällebo i mantalslängderna; Uppslag för vidare forskning; DNA-forskning; Åspereds by (Gingri) i källorna (avskrifter mantalslängder m.m. 1571-1756); Kartor över Åspereds by med överlägg av dagens vägnät (1645 och 1810); Släktregister.....

ler rörande bilders färgprofiler för ditt valda tryckeri och gör så gott du kan. De som är gamla i gemet har tyvärr ibland för sig att endast CMYK-bilder får förekomma i trycksammanhang. Tro inte på detta utan vidare. Oftast kommer du att få ett minst lika bra resultat genom tryckeriets automatiska konvertering av RGB (skärmfärger) till CMYK (tryckfärger), som om du skulle konvertera bilderna själv. Dagens digitaltryckerier, som är de som kan erbjuda print-on-demand (tryck av små upplagor), brukar kunna hantera vanliga bildfiler med RGB-profil, såsom foton från digitalkamera eller skärmdumpar från datorn, på ett tillfredsställande sätt.

Många gånger är den egna bildskärmens inställningar en större felkälla än färgprofilerna, om du skulle upptäcka att färgerna skiljer mellan det som visas på din skärm och det tryckta slutresultatet. Ett råd innan första tryckning är därför, om du inte vet med dig att din bildskärm är välkalibrerad, att öppna pdf-filerna på ett par andra datorer och se så att nyanserna inte skiljer sig åt avsevärt.

Val av program och tryckeri

Jag tog via en Gedcom in Tores släktforskning i det numera helt avsomnade programmet Genbox Family History för att därifrån generera en

släktrapport som sparades som rtf. Filen öppnades i MS Word där en del justeringar gjordes med "sök och ersätt", varefter sidnummer angavs och register uppdaterades. Från Word sparade jag en pdf. Jag försökte till en början att använda LibreOffice Writer men tvangs att ge upp eftersom programmet inte klarade av att hantera och uppdatera den stora mängden sidreferenser.

För inledning och appendix, 50–60 sidor med text och bilder, använde jag Adobe InDesign. För den som inte vill skaffa abonnemang på Adobes programvara finns det sedan juni 2019 en helt ny och intressant konkurrent till InDesign, i form av dtp-programmet Affinity Publisher (kostar cirka 525 kronor), men jag har ännu för liten erfarenhet för att kunna ge något omdöme om det. För enklare text och bildkompositioner fungerar ett kostnadsfritt ordbehandlingsprogram som LibreOffice Writer utmärkt.

Slutligen använde jag Adobe Acrobat för att slå ihop de separata pdf-filerna för inlagan till en enda fil – men även för detta moment finns gratisalternativ.

När jag skulle välja tryckeri funderade jag in i det längsta på det svenska tryckeriet Publit men det slutade med att jag använde mig av tyska BoD (Books on Demand) som jag anlitat tidigare. Även de har svensk support

och hemsida. Efter ett par initiala beställningar (provtryck) genom "Fun"-projekt uppgraderade jag till "Classic" för att få boken säljbar i BoD:s bokshop, och även bli beställningsbar för bokhandlare. Det var lättare att kunna hänvisa köpare till en hemsida än att bestämma tid för avhämtning och veta hur stort lager jag skulle ha.

I beställningsfunktionen på BoD:s bokshop skulle rubriker och hjälptexter behöva kompletteras och förtydligas då relevanta felmeddelanden har saknats, till exempel vid inmatning av fel CVV/CVC-kod vid kreditkortsköp.

DHL handhar frakt vid tyngre beställningar. Deras tyska system samarbetar tyvärr dåligt med deras svenska så Å, Ä och Ö saknas i namn och adresser, och mejlaviseringar leder inte till den rätta, mer detaljerade svenska informationen, utan till en tysk sida med en spåringskod som DHL:s svenska personal påstår att de inte kan hantera. Men böckerna har i alla fall kommit fram i fullgott skick.

Vad gäller de ekonomiska bitarna har jag låtit ett befintligt företag, där jag är delägare, stå som förlag, och jag hanterar därmed bokföringen som en del av redan existerande rutin.

Både Tore och jag är mycket nöjda med BoD:s tryck och de färdiga böckerna! ▣

Hitta snabbt och rätt

Att hitta till rätt mantalslängd kunde förr vara tidsödande.

Eller till rätt kompani i en militär rulla.

Men med ArkivDigitals nya register går det snabbt och lätt.

ArkivDigital arbetar målmedvetet för att göra släktforskningen enklare.

Nyligen har tre nya register publicerats: ett sockenregister till mantalslängder, ett kompaniregister till generalmönsterrullor och ett sockenregister till SCB-utdragen.

Du hittar dem genom att välja blå knappen *Registersökning* och under *Registerkälla* välja *Innehållsförteckning mantalslängder / generalmönsterrullor / SCB*.

Mantalslängder

Låt oss börja med mantalslängderna. De upprättades i tre exemplar som ligger i olika arkivbildare (den lokala häradskrivaren, det regionala landskontoret och den centrala myndigheten i Stockholm). Alla tre är sällan bevarade utan vanligtvis ett eller två. För att hitta häradskrivarens exemplar för Svenstorps socken i Västergötland 1812 var du tidigare tvungen att söka efter längden i Höjentorps fögderis arkiv, vilket inte var så lätt att veta, och sedan leta upp Sventorp för varje år. Nu är det bara att skriva Sventorp i sökrutan och få upp en lista med länkar direkt till varje längd och sidan där Sventorp återfinns.

Sök i register

Återställ formulär **Sök**

Registerkälla

Innehållsförteckning mantalslängder **Välj register här**

Enkel sök

ramsele 1787 **Gör din sökning här**

☐ Ungefärlig sökning

Avancerad sök

Sökformulär

Innehållsförteckning mantalslängder

Innehållsförteckning till mantalslängder. Gör det enkelt att hitta mantalslängden för en viss församling eller stad för ett visst årtal. [Läs mer...](#)

Klicka på »Läs mer» och få ytterligare information

I detta exempel har vi varit på jakt efter en mantalslängd för Ramsele socken (i Ångermanland) för år 1787. Under Registerkälla valde vi registret »Innehållsförteckning mantalslängder» och under Enkel sök skrev vi socknens namn och året. Sökresultatet visas till höger: två olika volymer finns tillgängliga i ArkivDigital. Du öppnar dem genom att klicka på blå knappen Öppna bild längst till höger. Vill du läsa mer om registret och vad det omfattar, klicka på länken Läs mer.

2 poster matchar din sökning

Församling/Stad

Ramsele

Ramsele

År	Volym	Öppna bild	Läs mer
1787	1		Läs mer
1787	2		Läs mer

Enklare kan det knappast bli! Drygt 9200 volymer har på detta sätt registrerats. När mantalslängderna helt saknas, inget av de tre exemplaren finns kvar, har längderna över lön- och betalningsavgiften fått fungera som ersättningskälla. De finns för åren 1719–65.

Militära rullor

Registret över generalmönsterrullor

omfattar de indelta regementena inom nuvarande Sveriges gränser, från slutet av 1600-talet till slutet av 1800-talet, och enbart infanteri och kavalleri, inte flottan.

Du söker efter din soldat genom att välja *Innehållsförteckning generalmönsterrullor* under Registerkälla. Skriv de första bokstäverna i regementets namn i sökformuläret och välj önskat re-

ing:

Här visas sökresultatet. Klicka på blå knappen Öppna bild och volymen öppnas på rätt sida (nedan)

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

Foto: Anna Linder

Släktforskningens vagga

Under två dagar i början av augusti bjöds det in till ett släktforsknings-event – "Släktforskningens vagga" – i Bureå med fokus på Bureätten. Huvudarrangör för Buredagarna var Bureå Hembygdsförening.

BUREÅ LIGGER 2 mil söder om Skellefteå i Västerbotten. Härifrån härstammar bröderna Johan och Anders Bure. De har kallats Sveriges första riksantikvarie och riksbibliotekarie respektive svenska kartografins fader. Johan Bure vistades i Västerbotten och Bureå i början av 1600-talet. Han pratade då med äldre släktingar om olika släktgrenar och anor ända bak i medeltiden. Johan släktforskade, trots att han var av enkel börd, och han intresserade sig även för kvinnolinjen, vilket gör honom väldigt speciell. Johan Bures släktbok innehåller cirka 3000 personer.

Buredagarna började med registrering och fika i Bureå Hembygdsspark på fredagsmorgonen. Sedan startade det första föredraget i kyrkan på andra sidan älven. Efter sex föredrag fanns det tid att titta närmare på utställarna i hembygdsgården. Det var inte så många utställare så de fick plats i ett

större rum, men Dis fanns representerat och det fanns även möjlighet att topsa sig för DNA-test. Fredagen avslutades för dem som ville med kompletorium, aftonbön, i kyrkan.

På lördagen hölls två föredrag och sedan kunde man på egen hand avsluta dagen med ett strövtåg till Klosterholmen och de första Buregårdarna.

Medeltiden

Tre arkeologer berättade om olika utgrävningar i Bureå med omnejd för att ge en bild av livet i norra Sverige under medeltiden.

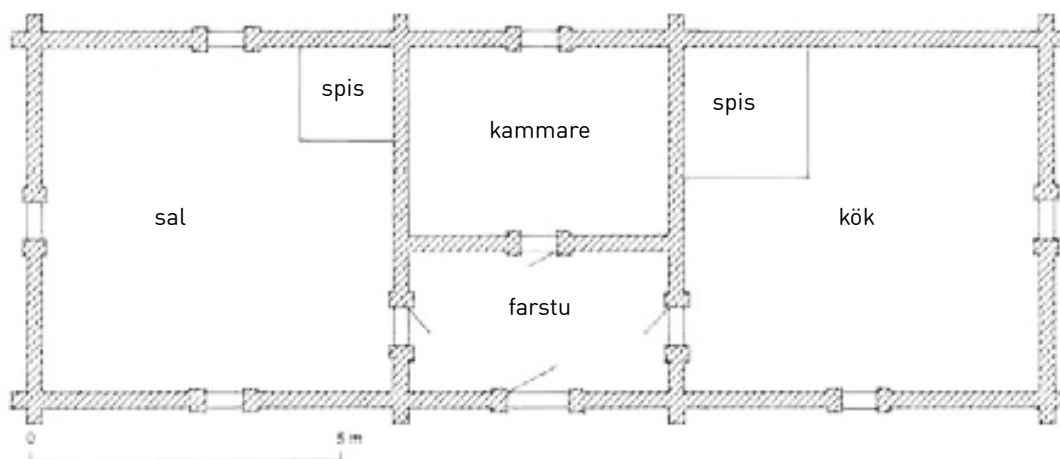
Lage Johansson från Skellefteå Museum berättade att man har gjort undersökningar på Klosterholmen i Bureå ungefär vart tionde år sedan 1950-talet. Vid den senaste undersökningen gjordes även en sammanställning av den litteratur och de kartor som ger information om området.

Man har gjort järnfynd och hittat tegel och keramik på området. Det mest

kända fyndet från Klosterholmen är Buretuppen, ett medeltida tappvred till en ölkran. Enligt kol-14-dateringar har ingenting från tiden före 1400-talet hittats, vilket innebär att byggnaderna kan ha uppförts på mitten av 1400-talet som Johan Bure angett. Men Bure kloster var antagligen inte ett kloster utan en annan sorts byggnad med anknytning till kyrkan. Kanske bodde munkar där för att syssla med fiske och sjöfart.

Åsa Lundberg från Skellefteå Museum berättade om utgrävningen av Agnäs i Bjurholm som nämns första gången år 1535 i Gustav Vasas skattelängd. Vid slutet av 1600-talet fanns husen inte kvar. Man har kunnat datera gården till tidigt 1400-tal.

För några år sedan fanns inga andra gårdar som det gick att göra bra jämförelser med. Nu finns det några liknande gårdar som grävts ut i Jämtland och Hälsingland. Även Ön i Degerbyn, som nyligen grävts ut, har liknande

Arkeologen Lars Liedgrens förslag till rekonstruktion av en medeltida parstuga från Ön i Degerbyn.

Källa: Arkeologi i norr 15, 2016: "Ön i Degerbyn - en medeltida gårdsplats i Skellefteå" av Lars Liedgren.

husgrunder. Med fler samstämmiga fynd kan man snart anta att det var så här hus och gårdar såg ut på 1400-talet i norra Sverige.

Både Klosterholmen och Agnäs är fornlämningar som finns med i Fornsök på www.raa.se/open/fornsok.

Ingela Bergman från Silvermuseet i Arjeplog berättade om birkarlar och handelsleder i norra Sverige. Birkarlarna, som handlade med samer, var även träskfiskare, bönder och säljägare. De var ofta förmögna, men annars var de helt vanliga bybor. I skattelängderna framgår det bland annat var och vad man fiskade på den tiden.

Handelsleden från Skellefteå gick genom Kåge, Lappviken, Gråträsk och Giehkure. Skinn och pälsar hade stor efterfrågan bland aristokratin under medeltiden och samerna var, bland annat, duktiga jägare.

Lappviken är lite av ett mysterium. Det var en exklusiv gård med mycket påkostat stengolv i bostadshuset. Gården var bebodd under 1400- och 1500-talet. För nutida ögon ser det ut som att Lappviken låg ensamt mitt ute i skogen. Antagligen var det under medeltiden en sorts handelsstation

med sitt strategiska läge i närheten av två färdvägar.

Två 1500-talsprofiler

Barbro Viklund berättade om Olaus Magnus (1490–1557) som bland annat besökte Bjuröklubb 1519. De katolska bröderna Olaus och ärkebiskop Johannes Magnus flyttade från Sverige till Rom, bland annat på grund av reformationen. Där satt de sedan och ritade kartor och skrev om Sverige, men de återvände aldrig. Efter tolv års arbete, 1539, var Olaus Magnus verk om de nordiska folken klar, skriven på latin. Hans Carta Marina, en karta över Norden, är fullspäckad med figurer och sjömonster. Han kan kallas därför ibland en serietecknare från senmedeltiden.

Barbro uppmanar alla att läsa Olaus Magnus böcker som ger mycket njösam läsning om vardagliga ting som natur, fiske och bakning.

Rolf Granstrand berättade med inlevelse om Anna Andersdotter, Johan Bures mormor. Anna gifte sig med en präst, vilket sedan även flera av hennes döttrar gjorde. Annas make tjänstgjorde en tid i Uppsala men se-

dan, 1544, skickade kungen honom till Skellefteå där man gjorde motstånd mot reformationen. Där fanns ett av Sveriges största prästbord, det vill säga mark som skulle försörja prästen. Med 40 kor var det även ett av Norrlands största jordbruk. Vid Älvsborgs lösen var prästgården den högst skattade gården i Skellefteå med 900 marker. Enligt Leif Boström betalade de fattiga 20–40 marker, medan de rika betalade över 1000 marker vid Älvsborgs lösen 1571.

Fakta och skrönor

Peter Sjölund höll föredrag under båda dagarna. Peter började med att visa att vi måste komma ihåg hur tidsandan var under 1500- och 1600-talet då Johan Bure skrev sin släktbok. Det var särskilt viktigt att vara av fin, ädel börd med uråldriga anor under denna period. Det gick till och med att köpa utförliga antavlor som visade ens adliga börd.

Johan Bure skapade enorma släktavlor efter att ha pratat med sina släktingar i Västerbotten. Han verkar ha försökt förmedla sanningen om släkten eftersom han även redovisar

Del av Olaus Magnus Carta Marina.

många dåliga saker som hade varit enkla att utesluta. Han anger Gamle Olof som anfader. Men det är svårt att hitta skriftliga källor som kan bekräfta informationen som rör tiden före 1539.

När Johan Bure besökte Sköns kyrka i Sundsvall fick han höra historien om den noble Fartin Unge. Bure kunde inte låta bli att använda den historien och applicera den på en påhittad ana, Fale Bure. Det lät bra. Bureättens anor har broderats ut i omgångar även på lite senare tid, till exempel i Nils Casströms doktorsavhandling där Bureätten anges vara Sveriges äldsta och finaste släkt. Där finns många historiska orimligheter som upptäcktes redan på 1700-talet men Buremyten är stark och många vill tro, än i dag, att alla fantastiska anor är korrekta. De vill inte höra att något kan vara påhittat. Den fiktiva Fale Bure finns därför kvar i många böcker och, framförallt, på internet.

Gå till webbplatsen www.burefakta.se om du vill ha korrekt information om Buresläkten. Och om du är genuint intresserad av Bureätten bör du själv läsa Bures släktbok. Där namn-

ges cirka 3000 släktingar. Den digitala utgåvan är lättillgänglig med originalsidor och avskrifter samt mycket extra material som hjälper till att tolka och förstå informationen.

Med hjälp av DNA kan man styrka släktskap ända bak till medeltiden. Det är cirka 18 generationer som bevisats genom att testa yDNA på flera män som förväntas vara ättlingar till Gamle Olof. Tre bröder i Buresläkten blev adlade och skaffade sig därför ett adelsvapen. Alla bönder i Falmark på 1600-talet ska enligt Bures kontakter härstamma från Buresläkten. Det går att bygga upp släktträdet med hjälp av DNA-resultaten, och det stämmer väl överrens med Bures släktbok. Man vet inte varifrån Bureätten kom, men man har hittat en man med släktskap någon generation bakom Gamle Olof. Och riktigt långt bak finns till exempel ismannen Ötzi som har samma ovanliga haplogrupp som Bureätten, nämligen G.

En nyhet är att vid test med det nya chipet som används av FamilyTree-DNA kommer DNA-testade nu att automatiskt kontrolleras mot Bure-DNA när yDNA-test utförs.

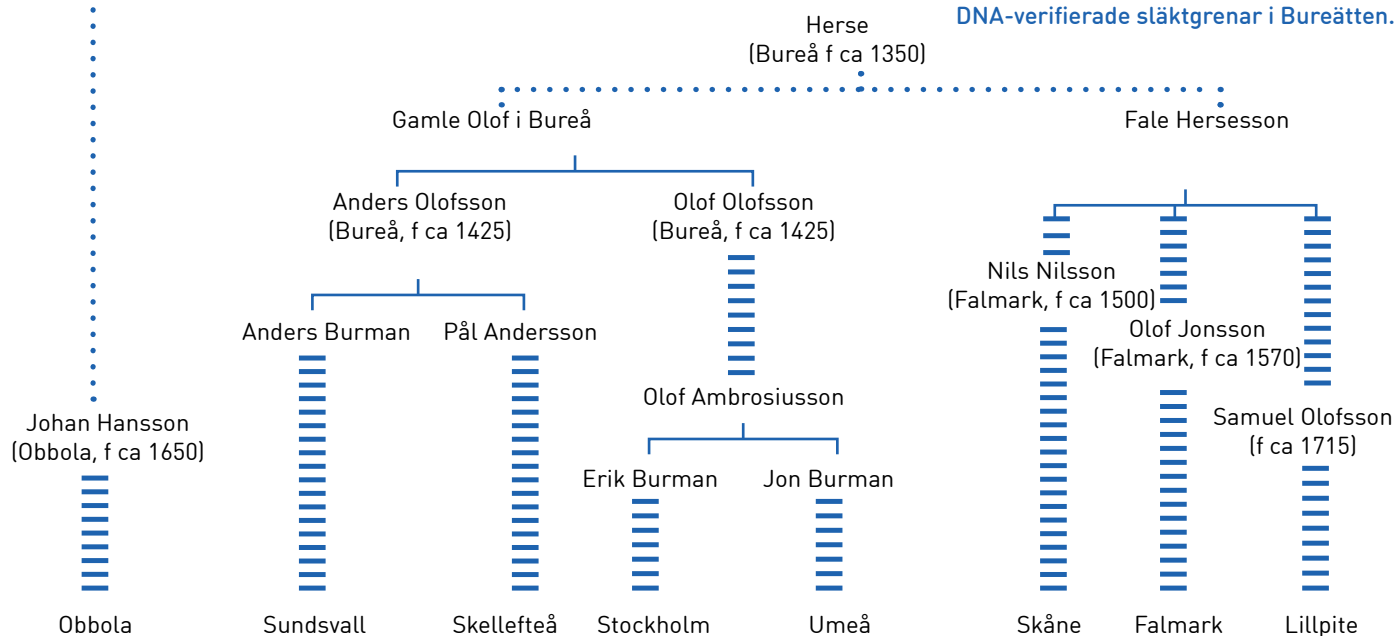
Vanliga haplogrupper på mödernet i Sverige är H och U. Stormor i Dalom, Margareta Hansdotter (1594–1657), var kusin till Anders och Johan Bure. Hennes mtDNA var H11b1. Ättlingar från två av hennes döttrar, Elisabet och Emfred, har testats för att bevisa detta.

Peter Sjölund illustrerade med en triangel hur Bureättens historia byggts upp, där grunden utgör den information han inhämtade från många olika släktingar medan toppen är olika påhittade anor. Man skulle kunna lägga till två delar till som stärker grunden: att samtida källmaterial och nytagna DNA-tester styrker merparten av uppgifterna i Bures släktbok.

Gårdar och namn

Ulf Lundström, lokalhistoriker från Skellefteå Museum, berättade bland annat om att Bureå tidigare skrevs Bure, vilket kommer från Bureälven. Bura eller burra beskriver hur älven låter – den surrar och bullrar.

Johan Bure skrev om Fale i Bureå. I Falmark fanns det elva bönder år 1664. "Fale" kommer från mansnamnet Fåle, vars fornsvenska form

var Fardhe som är en kortform av Farthæghn. Fåle var ett vanligt namn i Norrland, men förekom sparsamt i resten av landet. Fåle betydde resande. "Mark" betydde nybygge i skog eller utmark.

Den ursprungliga gården där Herse en gång bodde ska vara gård nummer 2 i Bureå i bokverket Svenska gods och gårdar. Det avstyckades från det ursprungliga hemmanet på nummer 7. Bure bodde på nummer 8 under sitt besök i Bureå.

Det Johan Bure skriver om olika gårdsnummer i Bureå stämmer inte riktigt. Men det är svårt att veta hur det verkligen ska vara och det finns lite olika uppgifter om invånare på gårdarna. Kartnumrering och gårdsnummer stämmer inte då en omnumrering gjordes 1720. Det fanns sex gårdar i Bureå och på fyra av dem bodde Bureättlingar.

Leif Boström berättade att han har samlat ättlingar till Gamle Olof på sin hemsida, www.familjenbostrom.se/genealogi. Han har själv minst 17 grenar till Buresläkten. Det finns flera olika versioner av Bures släktbok och Leif hade oturligt nog skrivit av och lagt ut uppgifterna från den version som har flest felaktigheter. Efter att originalboken upptäcktes 2012 har han rättat och uppdaterat uppgifterna på sin webbplats.

Bures släktbok verkar rimlig eftersom personerna som nämns finns på rätt plats om man letar i andra källor. Om personen levde efter 1539 kan de finnas i skattelängder eller liknande. Herse finns med i skattelängder åren 1543–1549. Det är det enda belägget i Norrland för den tiden. Herse verkar vara ett nästan utdött namn, vilket tyder på att denna Herse har haft en förfader med samma namn.

Genom domboksnotiser kan man ta reda på mer och Västerbottens landskapshandlingar (1530–1630) med räkenskaper från fogdarna ger bra information. Men man måste komma ihåg att en del personer inte nämns i skattelängder. För vissa familjer stämmer allt i Bures släktbok förutom ett efternamn eller något annat småfel. En del information kan enkelt korrigeras med hjälp av andra källor.

Det är intressant att inte bara Buresläkten tas upp. Andra släkter finns också med i Bures släktbok! Till exempel Grubbe som var underlagman 1658.

Buredagarna

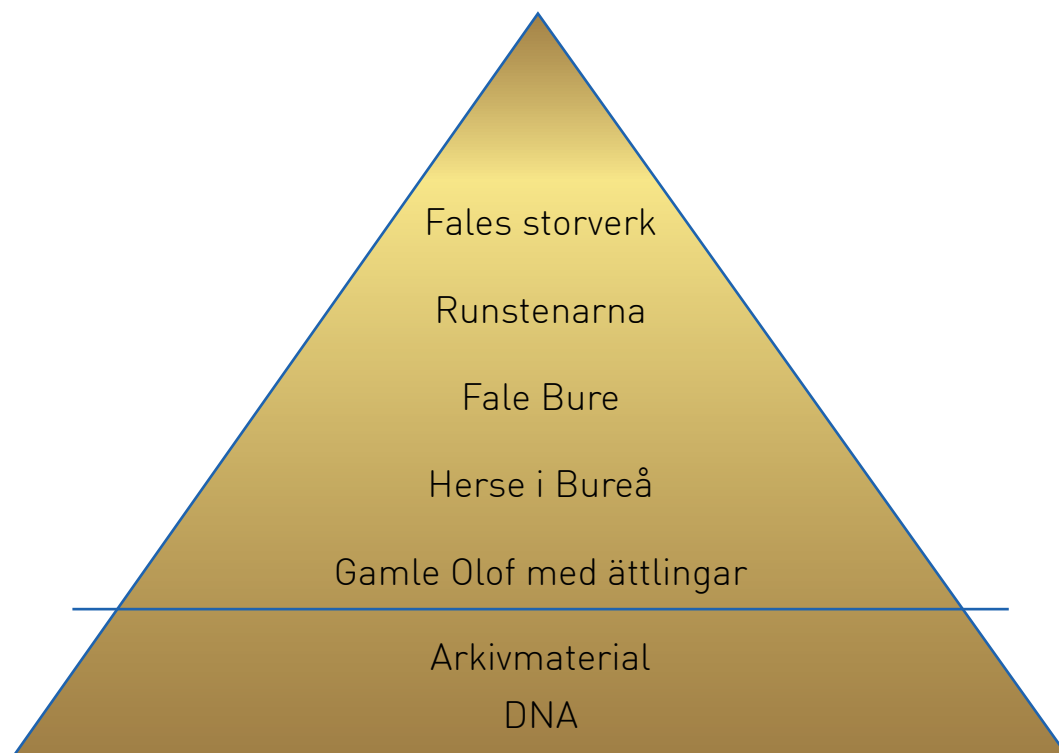
Med cirka 160 deltagare var arrangemanget "Släktforskningens vagga" en succé. En stor andel av deltagarna bodde i Skellefteå kommun, men det fanns en hel del som rest dit enbart för att ta del av Buredagarna. Före-

läsningarna hölls i kyrkan där det var gott om plats, bra akustik och fin inredning att titta på. En kyrka är en mycket speciell och bra lokal att lyssna på föredrag i. Det enda negativa är att kyrkbänkar inte är så bekväma att sitta på en längre stund.

Buredagarna gav känslan av Släktforskarlagarna i ett mindre format. Det fanns några utställare att besöka på hembygdsgården och så föredragen att lyssna på i kyrkan. Man kunde göra DNA-test och köpa böcker. Det var lugnt och gemytligt tack vare att alla deltagare anmälts och betalat i förväg samt att det bara hölls en föreläsning åt gången. På de riktiga Släktforskarlagarna är det många köer för att få vara med på föreläsningar och det kan lätt bli stressigt att hinna förflytta sig mellan olika aktiviteter.

Arrangörerna hade missat att vid anmälan ge möjlighet att meddela allergier och önskemål för maten som serverades, och i programmet som delades ut saknades en karta som visade platserna i närområdet intressanta för Buresläkten. Om man bortser från de små missarna var det ett väl genomfört arrangemang som eventuellt får en fortsättning ett annat år.

Johan Bures släktbok kan köpas på usb från Genealogiska Föreningen (GF) via hemsidan www.genealogi.net. ▣

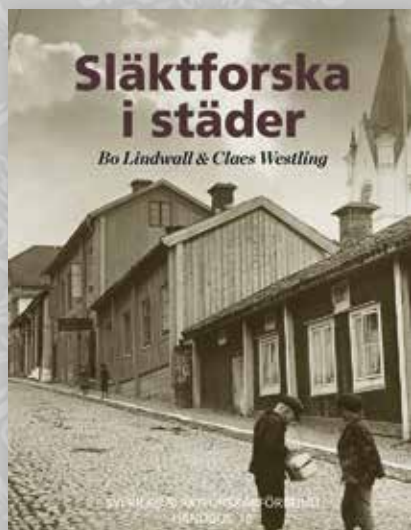
Information som byggt upp den mytiska Bureätten – från sanning till påhitt.

Peter Sjölund föreläser i Bureå kyrka.

Foto: Anna Linder

Nya handböcker

Släktforska i städer

Den här boken ger dig tips om genvägar in i stadernas arkivinformation, och hjälper till att hålla koll på både gamla och nya utgåvor, databaser och register.

Bo Lindwall & Claes Westling

Släktforska utanför Norden

En stor del av Sveriges befolkning har utländska rötter. Den här handboken berättar hur du letar reda på uppgifter om din släkt utanför Norden.

Thomas FÜRTH

Fler nyheter

Kom igång med din släktforskning

Släktforskningens grunder i praktisk bok av släktforskningsexperten Eva Johansson. Tar bl.a. upp kyrkböcker och berättar hur dessa används till släktforskning.

Eva Johansson

Från DNA-test till släktträd

Peter Sjölund, expert på DNA-släktforskning, visar steg för steg hur du tolkar och använder ditt DNA-testresultat för att hitta dina släktingar.

Peter Sjölund

Hagelstorm 1781

Jag hittade ett intressant inlägg i Mattmars kyrkoarkiv (Födelse-och dopböcker/ SE/ ÖLA/11077/CI, 1689-1821) som man kan känna igen sig i även idag och som säkert innebar tuffa dagar för de då drabbade bönderna i Mattmar.

”År 1781 den 19 Augusti kl. emellan 12 ock 1 på dagen, sedan åskan under et häftigt West-Sunnanväder hörts bullra, föll et förfärligt hagel i Mattmars Kyrkoslätt, ock voro hagelkorn inemot så stora fem musquetkolor, ock på några ställen utom Byn stora som trästagg, aflånga ock kantiga på alla sidor. På kornet blifvo dels axen uttröskade, dels ok halmen afslagen, så att säden därefter fans så tätt ligande på jorden, som när man sår

rätt tjockt om våren. Hafran utslogs ock låg högtals på marken. Rågen blef ej aldeles för mycket skadad, men ärtskidorna sönderslogos och fylles med vatn, hvarefter de bortvissnade. Skadan kunde säkert räknas til 40 Tunnor säd, som gingo förlorade. Åboerne i Mällbyn, Byom, Krokom, Nygård, Norrgård och Ugård blefvo mest lidande.

Där åkren låg i halvlägg, bärgade han sig bäst eller någorlunda på

haglets våldsamhet. Somliga fönster blefvo sönderslagne, ock ärr efter haglet syntes på väggarna länge. När haglandet uphörde föll starkt slagregn, hvaraf det smältade ock försvann innan dagen undertagande vid väggar ock gärdesgårdar, där det låg et dygn afsmältet.

Detta är antecknad efter dåvarande HemmansÅboer trovärdiga af Abrah. Agerberg”.

KÅRE WIDENQVIST, MÖLNDAL

† Avlidna Dis-medlemmar

4	Tore Hellström, Högsby	25012	Sievert Nilsson, Värmdö
473	Hans Lidhall, Kärna	26504	Göran Mårtensson, Karlskrona
1374	Roland Rådström, Björneborg	29315	Ethel Hellgren, Söderköping
2004	Rolf Johansson, Ytterby	32712	Jan-Erik Johnson, Hisings Kärra
5793	Lars-Erik Markström, Uppsala	32891	Ruben Byman, Solna
7079	Folke Liljeqvist, Hägersten	36156	Moni Zetterqvist, Södertälje
8835	Per Ekdahl, Vällingby	40171	Gunnar Olausson, Lidköping
8948	Lennart Svärd, Lerum	43819	Allan Olsson, Jönköping
9018	Inger Gustafsson, Göteborg	48374	Kerstin Jönsson, Veinge
10972	Billy Larsson, Järna	49490	Ulf-Göran Willén, Mölnlycke
11004	Gudrun F Brännberg, Indal	50662	Holger Andersson, Mjölby
13667	Lalia Söderberg Olsson, Malmö	50862	Barbro Zetterberg, Linköping
15683	Jan Lindberg, Malmö	52906	Monika Zander, Bjuv
16333	Bo Svenberg, Linköping	56630	Per-Olov Söderqvist, Sala
22855	Rune Holmquist, Örebro	57308	Conny Tingstedt, Nässjö
24106	Per Heimer, Bagarmossen		

Ny lärobok för släktforskare

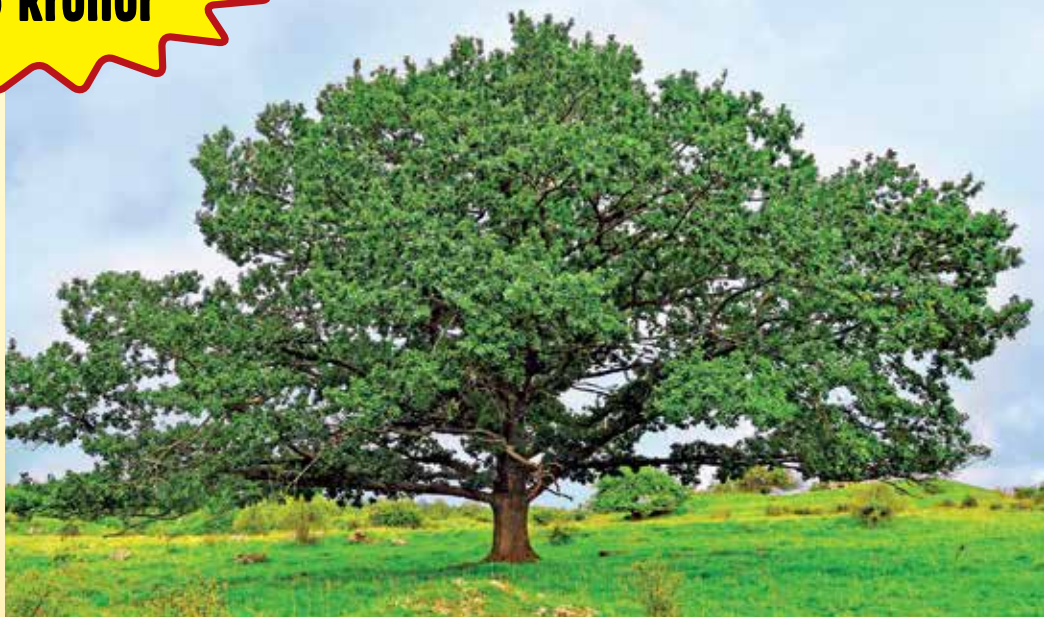
HÅKAN SKOGSJÖ

SLÄKTFORSKNING PÅ RIKTIGT

*Hur du söker ditt ursprung
i kyrkböcker och andra äldre
dokument på internet*

**188 sidor
Stort format
295 kronor**

Nu kommer läroboken för dig som släktforskar med ArkivDigital! En vägvisare som guidar dig från de första stegen till de avancerade metoderna. Du använder tillförlitliga förstahandskällor som kyrkböcker och bouppteckningar, du släktforskar på riktigt med andra ord. Källmaterial och register beskrivs utförligt, stor vikt läggs vid att förklara hur du undviker att forska fel.

Författaren *Håkan Skogsjö*, en av Sveriges mest kända släktforskare, har givit ut ett flertal omfattande släktutredningar. Han har varit redaktör för Sveriges släktforskarförbunds tidning *Släkthistoriskt forum*, för *Släktforskarnas årsbok* i närmare tjugo år och startade på 1990-talet förbundets webbplats *Rötter*. Numera är han styrelseledamot i ArkivDigital.

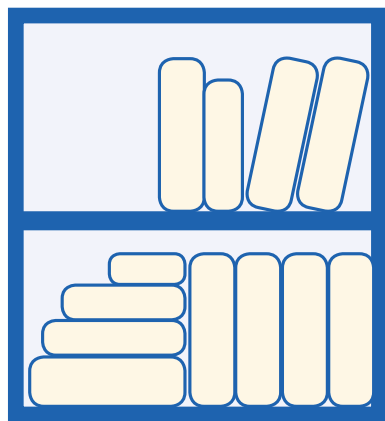
SKOGSJÖMEDIA ÅLAND

Läs mer på www.arkivdigital.se

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

ArkivDigital är Sveriges ledande leverantör av historiskt källmaterial via internet till historiker, släkt- och hembygdsvetare och alla andra som vill studera källorna i original. Bolaget grundades 2005 och har i dag ca 35 anställda och 370 aktieägare.

Nya böcker

Har du gett ut en bok med anknytning till släktforskning? Har du nyss läst en intressant bok om släktforskning? Skicka gärna in tips till Diskulogen om nya (utgivna under de senaste två åren) böcker med anknytning till släktforskning så att fler medlemmar kan hitta dem. Skicka ditt tips till diskulogen@dis.se.

Dalarölotsar
Dalarö Hembygdsförening
Limbunden, 128 sidor
220 kronor inklusive porto
g.maijgren@telia.com

Boken handlar om lotsar och sjöfart. Den startar med en kortare presentation med bild av de lotsar som var verk-samma på 1900-talets Dalarö. Därefter förflyttar vi oss tillbaka till 1200-talet och berättar hur lotsväsendet startade och utvecklades. Då var naturligtvis landsvägstransporter omöjliga och all export, import, kulturutbyte söderifrån till och från Stockholm måste ske på köl via Dalaröleden. Inrättandet av Sveriges första sjötull på Dalarö år 1636 skapade ett ökat lotsbehov. Under mer än 100 år kring 1700–1800 var Dalarö Sveriges största lotsplats.

Tolka Rätt!
T. Wahlström & T. Imselius
Spiralbunden A4, 140 sidor
ISBN: 978-91-639-4600-4
275 kronor
<https://shop.dis.se/prestashop>

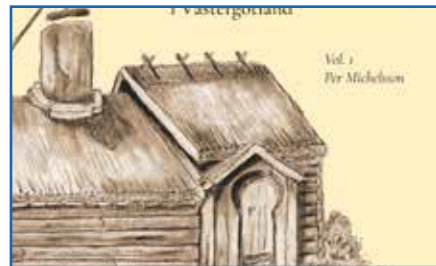
Tolka Rätt! är en handledning som innehåller det mesta du behöver kunna för att tolka gamla handskrifter:

- Lite grundläggande om paleografi.
- All bokstäver från A–Ö, kombinationerna <ss>, <sk>, <st>, <ft> och <fft>.
- Avstavningar, förkortningar m.m.
- Gamla mynt och mått.
- Fullständig tolkning med kommentarer av 71 texter av varierande svårighetsgrad.
- Källhänvisningar i ArkivDigital till alla texter. Även till SVAR där sådan finns.

Syskonband
Kristina Albinsson
Inbunden, 249 sidor
ISBN: 978-91-519-1609-5
180 kr + porto
kristina_albinsson@hotmail.com

Allt börjar med dagboken. En tonårspojkes noggranna anteckningar, varenda dag året 1890. Sedan: Träskrinet. Alla dessa brev. Vad ruvar de på? Syskonband är en historia om en gård och en familj, och sträcker sig över nästan ett och ett halvt århundrade. Vi möter familjen i vardag och till fest. I sorg och glädje. Vi deltar i studentlivet i Lund och Uppsala vid förra sekelskiftet. Vi följer med två unga kvinnor som turistar en-samma i Dalarna i början av 1900-talet. Dörrar till det förflutna öppnas. Ibland på vid gavel. Ibland bara på glänt.

Michel Gisleson – Ättartavla över en bondesläkt från Ås härad i Västergötland
T. Österhag, E. Johannesson & A. Jansson
Limbunden, 1196 sidor (580 + 616)
ISBN: 9789198534900 & 9789198534917
600 kr (280 + 320 kr).
www.bod.se/bokshop

Boken kartlägger Michel Gislesons ättlingar intill nutid. De två volymerna omfattar närmare 63 000 individer, av vilka cirka 41 000 är direkta ättlingar. Bland nationellt kända ättlingar finner vi till exempel Gullan Bornemark, Lars Norén och Markus Krune-gård. Michel Gisleson föddes 1634 och växte upp i Gingri socken, Västergötland. Volym 1 innehåller förord, kändislista och läsanvisningar samt ättlingarna efter Michels son Per. Volym 2 innehåller ättlingarna efter Pers syskon, namn- och ortsregister samt appendix som bland annat ger uppslag för framtida forskning.

Insändare

Efterlysning

”Konungens Högt betrodde man General Lieutnanten, tjänsteförättande Generalbefälhavaren i Skåne, Inspektoren för andra Cavalleri inspektionen, Commendören af Kongl Majts Svärds Orden med Stora Korset Högvalborne Herr Friherre Carl Gustaf von Platen dog den 4:de Februarioch begrovs den 23 Martii i Christianstad (1819).”

Så högtidligt beskrevs det i dödboken i Lövestad år 1819.

Carl Gustaf von Platen var kommandant på Mölleröds Kungsgård utanför Hässleholm under ett antal år

på 1790-talet. Det var då han kom att spela en roll i min släktforskning.

Parallellt med sin militära gärning födde han upp hästar till armén på sitt stuteri i Lövestad.

Han dog i Lövestad den 3 februari 1819, men en tydligt tillskriven not med annan stil säger att han sedan begrovs i ”Christianstad”. Men han grav står inte att finna.

Varför begrovs han i Kristianstad? För att han var en betydelsefull person? Gravförteckningar saknas och besök på Kristianstads alla kyrkogårdar har inte gett napp.

Har någon noterat Carl Gustaf von Platen i något annat sammanhang eller rent av sett hans gravsten på helt annan plats?

Carl Gustaf von Platen föddes i Stralsund den 14 mars 1762 och dog den 3 februari 1819 i Lövestad. Han var trolovad med Maria Ottiliana Strantzé som också dog i Lövestad.

Jag är tacksam för alla ledtrådar. Även andra detaljer rörande honom. Mejla gärna till mr.bertil.svensson@gmail.com

BERTIL SVENSSON, MEDLEM 33249

Hembygdsforskare sökes!

Har du erfarenhet av att arbeta med
hembygdsforskning?

Har du arbetat tillsammans med någon
hembygdsförening?

Har du sysslat med
torpinventering?

Kontakta då gärna Dis via
karl-ingvar.angstrom@telia.com eller christer@dis.se.

Från DNA-test till släkträd

Det här är boken för dig som DNA-testat dig i släktforskningssyfte, men som inte vet hur du ska tolka resultatet. Med hjälp av många illustrationer och exempel får du lära dig förstå och använda informationen i ditt testresultat.

Boken lär ut en steg-för-steg-metod för att hitta och bevisa släktskapet mellan dig och dina DNA-matchningar. En metod som du direkt kan använda på ditt eget resultat för att bygga vidare på ditt släkträd.

Släktforska utanför Norden

Det här är inte en nybörjarbok i släktforskning för den som har sina rötter utanför Norden, utan snarare en handbok för den som vill börja leta efter anor som invandrat till Sverige under de senaste 160 åren. Du får veta hur du först söker efter uppgifter i svenska arkiv, sedan hur du går till väga för att ta reda på uppgifter om din släkt i den gamla hemlandet. Boken är i första hand inriktad på att söka dina anor i olika webbplatser online.

Släktforska i städer

Den här handbokens ambition är att hjälpa forskaren att hitta det källmaterial som är typiskt för städer och därigenom kunna hitta uppgifter om sina gamla stadsbor och att förhoppningsvis kunna spåra deras ursprung. Den ger grundkunskaperna för att släktforska i städer och tar bland annat upp gemensamma drag och särdrag över tid, med sitt främsta fokus på tiden före industrialismens genombrott under senare delen av 1800-talet.

Författarna tipsar om olika hjälpmedel och genvägar in i städernas arkivinformer, och hjälper läsaren att hålla koll på både gamla och nya utgåvor, databaser och register.

Titel: Från DNA-test till släkträd

Författare: Peter Sjölund

Omfång: 76 sidor

Bindning: Limmad bok

ISBN: 978-91-88341-33-4

Pris: 195 kronor

Titel: Släktforska utanför Norden

Författare: Thomas Fürth

Omfång: 148 sidor

Bindning: Inbunden bok

ISBN: 978-91-88341-30-3

Pris: 230 kronor

Släktforska i städer

Författare: Bo Lindwall & Claes Westling

Omfång: 92 sidor

Bindning: Inbunden bok

ISBN: 978-91-88341-29-7

Pris: 225 kronor

Funktionärer

Faddrarna har talat om på vilket sätt de vill bli kontaktade. Den kontaktinformation som inte står inom parentes bör användas i första hand. Om det står dag eller kv efter ett telefonnummer vill faddern helst bli uppringd dagtid resp. kvällstid. Faddrarna är listade i postnummerordning.

Sedan förra numret av Diskulogen har Arne Johansson i Södra Vi börjat som Disgen-fadder.

Dis faddrar är en grupp erfarna medlemmar som på ideell basis åtagit sig att dela med sig av sina erfarenheter till andra medlemmar, via telefon och e-post. Det finns inga garantier för att dina problem blir lösta genom att du kontaktar en fadder, eller att du slipper datorrelaterade olyckor. Genom att kontakta en fadder har du förbundit dig

- att ha tagit en säkerhetskopiera innan samtalet (e-posten)
- att följa fadderns råd på egen risk
- att ha samtyckt till att faddern inte kan göras ansvarig på något sätt för eventuella fel, misstag, dataförluster eller annan skada.

Disgen/pc Sverige

Fadderlista i postnummerordning	
Peter Åberg	Stockholm 073-5157668 peab@downit.nu
Stig Geber	Uttran 08-53030734 stig.geber@telia.com
Hans Peter Stülten	Nynäshamn 0707-828491 h-p.stuelten@outlook.com
Carl-Göran Backgård	Åkersberga 076-3170127 cg@milstolpen.org
Carl Strandberg	Malmö 070-5942775 carolus.strandberg@gmail.com
Torgny Larsson	Malmö larsson.torgny@gmail.com
Bengt Kjällerström	Lund (070-2703944) bengt@kj2.se
Magnus Hellblom	Lund 046-248470 0733-360102 magnus@hellblom.com
Anders Larsson	Svedala 070-7470759 anders@dis-syd.se
Sven Kylefors	Helsingborg 042-297345 0703297345 sven.kylefors@telia.com
Lena Ringbrant Ekelund	Klippan 0435-711060 070-2320079 l.re@telia.com
Benny Olson	Kristianstad 0701-439407 olsonbenny@hotmail.com
Bo Lundgren	Nymölla 0735-288825 bo@elmedia.se
Staffan Knös	Ronneby 0705-951338 1338-sek@telia.com
Arne Sörlöv	Tving 0721-505333 arne@sorlov.com
Christina Claeson	Göteborg 031-159538kv ch_claeson@hotmail.com
Hans Nyman	Borås 033-254075 0705-254075 hansnyman@telia.com
Tomas G H Johansson	Svenljunga 0325-13631kv tomasgh@live.se
Arne Johansson	Södra Vi 076-1080029 nossnahoj.enra@gmail.com
Leif Berglund	Huskvarna 036-130797 073-6715111 leifbhva@gmail.com
Tommy Nilson	Eksjö 070-3031732 tommy@betoni.se
Börje Jönsson	Eksjö 070-8631217 borje.jn@gmail.com
Anders L. Hjalmarsson	Linköping 070-6004078 ka.lindman@gmail.com
Peter Tilly	Linköping 070-3660003 peter.tilly@telia.com
Birgitta Karlsson	Sturefors 013-52943 073-0945945 birgitta5karlsson@gmail.com
Tor-Leif Björklund	Norrköping 0768-130387 torleif.bjorklund@telia.com
Elisabeth Molin	Visby 0705-116292 elisabeth@imolin.se
Bengt Hammarström	Karlskoga 0586-36587 072-7352434 b.hammarstrom@telia.com
Jan Wallin	Örebro 019-183830 070-3877888 jan.wallin.orebro@telia.com
Claes Embäck	Gävle 026-192500 0735-808972 cgou99@gmail.com
Olle Olsson	Gävle 026-101376 070-6303267 olle.olsson.gavle@gmail.com
Staffan Bodén	Gnarp 070-5369583 hampus3249@gmail.com
Tony Rödin	Bollnäs (0703-506304) tony.rodin@gmail.com
Bodil Orremo	Frösön 070-5281816 bodil.orremo@gmail.com
Bernth Lindfors	Njurunda 060-31524 070-2750339 bernth.lindfors@telia.com
Örjan Öberg	Härnösand 070-6534127 orjan@bakskuru.se
Peter Johansson	Örnsköldsvik 070-5648859 peter.johansson-oer@telia.com
Lennart Näslund	Örnsköldsvik 076-8480114 lennart@hsn.nu
Tommy Jacobsson	Umeå 090-32493 070-5125770 tommy.umea@gmail.com
Laila Larsson	Ersmark 0910-720041 070-6164410 laila.tuval@outlook.com
Curth Svedberg	Roknäs 0911-240498 070-6619907 curth.svedberg@telia.com
Stefan Wennberg	Seskarö 0922-61315 070-6556433 stefan.vennberg@telia.com

Disgen/pc Finland

Henrik Mangs Vasa +358-500268361kv henrik.mangs@netikka.fi

Disgen/pc Norge

Knut Egil Hamre Halden +47-47307122 keh.disgen@gmail.com

Alf Christophersen Songe +47-37164209 alf.christophersen@medisin.uio.no

Disgen/Linux

Thomas Björk	Höör	0413-23458		tb@bytecode.se
Roy Johansson	Borås	033-7709522	0709-706170	roykleval@gotanet.com

Mac

Kerstin Bjernevik	Kista	08-7511630		kerstin.bjernevik@gmail.com
Helge Olsson	Svedala	040-426146	0708-583988	ernsthtelge.olsson@gmail.com
Anders L. Hjalmarsson	Linköping	070-6004078		ka.lindman@gmail.com
Sven Olby	Västerås	021-20494	076-1091184	sven.olby@telia.com
Gunilla Hermander	Hudiksvall	0650-94188		macnilla@telia.com
Kerstin Farm	Matfors	070-1770111		kerstin@farm.se

Min Släkt/pc

Lotta Sörensen	Sölvesborg	0760-141262		lotta.1957@gmail.com
Kjell Croné	Göteborg	031-159538kv		crone.kjell@gmail.com
Annelie Lindgren Kedehag	Mölnlycke	0739-778388		petared@gmail.com
Bo Svartholm	Frösön	063-44286	070-6276073	bo.svartholm@gmail.com

Holger/pc

Sven Olof Åkerlund	Huddinge	(070-5112847)		sven.olof.akerlund@gmail.com
--------------------	----------	---------------	--	------------------------------

Karthantering

Lena Ringbrant Ekelund	Klippan	0435-711060	070-2320079	l.re@telia.com
Tor-Leif Björklund	Norrköping	0768-130387		torleif.bjorklund@telia.com

Disbyt-ombud (Sverige)

Bernth Lindfors	Njurunda	060-31524	070-2750339	bernth.lindfors@telia.com
Carl-Olof Sahlin	Täby	08-7563314		carl-olof.sahlin@telia.com
Charlotte Börjesson	Västra Frölunda	031-478093		charlotte.borjesson@telia.com
Donald Freij	Värnamo		0702-780885	donald@freij.se
Gunnar Bergstedt	Stockholm	0707-716906		sm0ald@comhem.se
Hans Vappula	Borås	033-150036		hans.vappula@gmail.com
Håkan Johansson	Västerås	021-22274	070-2224857	hakan.johansson.021@telia.com
Håkan Asmundsson	Linköping	013-154126		hakan@asmundsson.nu
Jerker Thorell	Uppsala	018-693620		jerker.thorell@telia.com
Kent Hektor	Ystad	0707-530201		kent.hektor@comhem.se
Kerstin Malm	Örebro	073-0429721		kegubi60@gmail.com
Rolf Eriksson	Vikingstad	0723-628263		rolferiksson@brevet.se

Disbyt-ombud (Sverige & Finland)

Gunnar Bergstedt	Stockholm		0707-716906	sm0ald@comhem.se
------------------	-----------	--	-------------	------------------

Dis Arkiv

c/o Bo Kleve, Solhaga 7, 582 46 Linköping		013-104 204		dis_arkiv@dis.se
---	--	-------------	--	------------------

Ordförande

Daniel Berglund

Hängestensvägen 38, 421 67 V. Frölunda,
031-443 143, 0705-244088
daniel.zz.berglund@gmail.com

Vice ordförande

Eva Dahlberg

Brunnsgatan 28, 553 17 Jönköping,
036-169 857,
evad.forening@gmail.com

Sekreterare

Elisabeth Leek

Norra Notåsa,
573 73 Sunhultsbrunn, 0140-212 25,
elisabeth.leek@telia.com

Ekonomiansvarig

Tommy Nilson

Backgatan 5, 575 35 Eksjö,
070-3031732,
tommy@betoni.se

Övriga ledamöter

Mats O Jansson

Månadsvägen 22 lgh 1201,
177 42 Järfälla, 08-58084137,
maja@cntw.com

Josefine Nilson

Brunstorpsvägen 26 A,
561 36 Huskvarna, 0703-175450,
josefine@mingenealogi.se

Gunilla Kärrdahl

Kristianstadsvägen 6, 289 42 Broby
044-46715, 0705-221957
gunilla@karrdahl.se

Bo Kleve

Solhaga 7, 582 46 Linköping,

bok+dis@klev.se

Lars Engberg

Västra Ringvägen 21, 802 67 Gävle
070-6678604
lars.e.engberg@gmail.com

Christina Claeson

Odinsgatan 20 B, 411 03 Göteborg
031-159538
ch_claes@hotmail.com

Anders Lindberg

Luzernvägen 1 D, 227 38 Lund,
0708-397908,
aelindberg2004@yahoo.se

Kristina Andersson

Kvibergsvägen 7, 531 97 Lidköping,
(0510-27093kv),
foreningar.kristina@gmail.com

Valberedning

Sammanställande: **Peter Johansson**,
valberedning2019@dis.se

NORD

c/o Andersson,
Hamnplan 12A,
941 61 Piteå
070-2525368
ordf_nord@dis.se
Hemsida: www.dis-nord.se
Ordf: Christian Andersson

BERGSLAGEN

c/o Strömberg,
Patentgatan 15 lgh 1103,
722 26 Västerås, 070-210 19 15
ordf_bergslagen@dis.se
Hemsida:
www.dis-bergslagen.se
Ordf: Lars-Göran
Nilsson

MITT

c/o Lilliesköld,
Johannedalsv 150,
863 37 Sundsvall
060-155 030
ordf_mitt@dis.se
Hemsida: www.dis-mitt.se
Ordf: Rolf Lusth

ÖST

c/o Ingrid Mild,
Vålbergavägen 167,
175 69 Järfälla
ordf_ost@dis.se
Hemsida: www.dis-ost.se
Ordf: Ingrid Mild

Dis-Nord

DEN MEST överskuggande verksamheten inom Dis-Nords verksamhetsområde genomfördes den 9–10 augusti och det var släktforskningsarrangemanget "Släktforskningens vagga" i Bureå. Norrlands största evenemang inom släktforskning detta år.

Enligt medlemmarna i Bureå hembygdsförening ska släktforskningens vagga finnas i Bureå tack vare Johannes Bureus. År 1600 hade han fått hertig Karls uppdrag att resa upp längs Norrlandskusten för att kartlägga runstenar, ruiner och andra fornsaker. På hösten nådde han sin egen släkts hembygd i norra Västerbotten. Där stannade han under större delen av vintern för att reda ut de egna släktbanden genom att samtala med olika släktingar i bygden. Innan han var nöjd hade han samlat över 400 namn.

Dis-Nord deltog som utställare och vi fick många besökare som var intresserade av vår verksamhet, men tyvärr gav det inte så många nya medlemmar som vi hade hoppats på.

Under de två dagarna genomfördes ett stort antal föreläsningar av prominenta föredragshållare och med varierande ämnen. Temat var naturligtvis Buresläkten med fakta och skrönor. Det fanns också möjlighet att genomföra DNA-tester.

Dis-Nord planerar för flera sammankomster på ett antal orter under hösten. I Piteå genomförs släktforskarcafé på en torsdag varje månad. Vi träffas i Södergården på Framnäs folkhögskola. Första träffen för hösten hålls den 19 september. Temat för dagen är att lära, lära ut och naturligtvis även fika.

I Skellefteå ordnas tisdagsträffar klockan 13.00 med början den 1 oktober i Medborgarskolans lokal på Lasarettsvägen 21. Temat för den första träffen för säsongen är Disbyt och Dispos. Träffarna sker första tisdagen varje månad. Här kommer även Disgen-utbildningar att genomföras.

I Malå planeras under hösten studiecirkel i samarbete med studieförbundet ABE. Kontaktperson för dessa är Harriet Österlund (070-284 06 45).

Hon kan ge mer detaljerad information om studiecirkelarna.

Dis-Nords styrelse har tidigare använt Google Hangout för kommunikation inom styrelsen. Nu har detta program slutat fungera för oss och därför har vi gått över till Google Meet, vilket verkar fungera väl. Våra fysiska styrelsemöten hålls i Skellefteå, vilket geografiskt ligger väl till för samtliga styrelsemedlemmar.

Föreningen kommer under nästa år att bli utan nuvarande ordförande eftersom han har av sagt sig nyval vid nästa årsmöte. Därför efterlyser vi någon som är intresserad av att överta ordförandeskapet för Dis-Nord.

Besök gärna vår hemsida www.dis-nord.se för mer aktuell information. Vi finns även på Facebook under gruppen DIS-Nord.

CHRISTIAN ANDERSSON

FILBYTER

c/o Föreningshuset
Fontänen, Västra vägen 32,
582 28 Linköping
070-282 4255
ordf_filbyter@dis.se
Hemsida: www.dis-filbyter.se
Ordf: Helen Lindqvist

SMÅLAND

c/o Gröön,
Skälsbäck Norrgården 107,
570 72 Fagerhult
ordf_smaland@dis.se
Hemsida: www.dis-smaland.se
Ordf: Eva Gröön

VÄST

c/o Amberntsson,
Persikogatan 126,
426 56 Västra Frölunda
031-290186
ordf_vast@dis.se
Hemsida: www.dis-vast.o.se
Ordf: Ylva Amberntsson

SYD

Porfyrvägen 20,
224 78 Lund,
ordf_syd@dis.se
Hemsida: www.dis-syd.se
Ordf: Staffan E:son Knös

Dis-Öst

DIS-ÖST BILDADES hösten 1988 på initiativ av Göran Tegnér. Föreningen stiftades 21 september 1988 i Mariahissen i Stockholm. 51 personer var närvarande då och 102 anmälda som medlemmar. Idag har föreningen vuxit till cirka 2 800 medlemmar, som bor främst i Stockholms och Uppsala län.

Föreningen för en ambulerande tillvaro i väntan på att vi hittar en lämplig lokal för vår verksamhet. Fram till sista april 2019 hade föreningen sina lokaler på Anderstorpsvägen 16 i Solna. Men, under årens lopp har vi hållit till på flera platser i Stockholm med omnejd. Förutom i Mariahissen, på Birger Jarlsgatan, på Warfvinges väg och i Marabouhuset i Sundbyberg. Mellan flyttarna har föreningen delvis fört en ambulerande tillvaro.

Vår medlemstidning DIS-Play utkom med sitt första nummer i januari 1991 med Carl-Olof Sahlin som redaktör. Från början kallades det medlemsblad och var ett dubbelsidigt A4-ark i svart/vitt. Idag har tidningen 16 sidor, trycks i färg och utkommer fyra gånger per år.

Kurser har hela tiden varit en viktig del av Dis-Östs verksamhet. Ett antal olika kurser anordnas vår och höst

med inriktning på användning av datorn i släktforskningen. Vi har bland annat grundkurser i olika släktforskningsprogram, till exempel Disgen, Gramps, MinSläkt och Webtrees. För den som vill förkovra sig ytterligare finns påbyggnads- och fortsättningskurser. Grund- och påbyggnadskurser avser "inmatning" (till exempel händelser, platser, kartor, källor och media) och fortsättningskurser "utmatning" (till exempel antavlor och stamtavlor). Sedan några år tillbaka står även kurser i Windows på vårt kursprogram, liksom ArkivDigital och Digitala forskarsalen (tidigare SVAR).

Sedan föreningen bildades har vi haft medlemsmöten på onsdagskvällar. I början var träffarna till för att diskutera olika problem i släktforskningen, program och annat. Efter ett tag utvecklades detta till träffar med teman och så småningom till medlemsmöten med föredrag inom olika områden. Några exempel för hösten 2019 är: "Arkivering för släktforskare", "Det sitter i väggarna – bakom kulisserna", "Krigsfångar under det stora Nordiska kriget", "Fosterbarn och deras föräldrar", "Om smeder och smedforskning", "Svenskar i Tsarryssland – en historia med olyckligt slut" och

"Skräddare och Äventyrare". Höstens medlemsmöten äger rum i Pelarsalen, Vällingby Folket hus, Vällingby.

Vi anordnar dessutom studiebesök flera gånger per år på arkiv, museer och företag. Studiebesöken lockar alltid många deltagare. Hösten 2019 besöker vi Riddarholmskyrkan, Svenska Tandläkare-Sällskapet museum och Stockholms stadsarkivs nya byggnadshistoriska centrum Liljeholmen.

Om man har gått en kurs hos oss och vill öva på det man lärt sig, är våra olika Forsk utmärkta tillfällen. Var och en arbetar med sin släktforskning, men man kan få hjälp av andra forskare för att till exempel tolka text och lösa kniviga släktforskarproblem. Hösten 2019 anordnar vi ett Helg-Forsk i Eskilstuna.

Dis-Öst har i fler än 10 år bedrivit Forska tillsammans-projekt, vars resultat presenterats på Släktforskar-dagarna. Vi har forskat på så olika områden som gästgiverier, banvakter utefter Inlandsbanan samt lärare i egen hemkommun.

Läs mer om alla våra aktiviteter under Kalendarium på vår webbplats www.dis-ost.se.

INGRID MILD

Avsändare:
Föreningen Dis,
Gamla Linköping, 582 46 Linköping

POSTTIDNING

B

Nu kan du ladda ner och köpa Disgen 2019!

Gå till www.dis.se/disgen och ladda ner Disgen 2019.

Installera.

Starta programmet.

Köp Disgen 2019 via länken i hjälpmenyn.

Läs mer om nyheterna på Dis webbplats.

Se till att du har en aktuell säkerhetskopia.